

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut
SVANHUSSKOGEN

1(19)

2014-11-24

Dnr: 511-4645-11

Dossier: 0380-02-058

Naturreservatet

Svanhusskogen

Uppsala och Östhammars kommuner

- Länsstyrelsens beslut
- Syfte med reservatsbildningen
- Beskrivning av naturreservatet
- Administrativa data
- Skäl för beslut
- Reservatsföreskrifter
- Ärendets beredning
- Bilagor
- Sändlista

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut
SVANHUSSKOGEN

2(19)

2014-11-24

Dnr: 511-4645-11

Dossienr: 0380-02-058

**Bildande av naturreservatet Svanhusskogen i Uppsala och
Östhammars kommuner samt fastställande av skötselplan**

LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Länsstyrelsen förklarar, med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken, Svanhusskogen som naturreservat med föreskrifter enligt nedan. Reservatet har den avgränsning som framgår av bifogad karta, bilaga C, och de gränser som slutligen märks ut i fält.

För att säkerställa syftet med naturreservatet beslutar Länsstyrelsen, med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken, att nedan angivna föreskrifter gäller för reservatet, se nedan under rubriken Reservatsföreskrifter.

Ordningsföreskrifter utfärdade med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken gäller omedelbart, även om de överklagas.

Länsstyrelsen meddelar, med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., bestämmelser för förvaltningen av reservatet genom att fastställa den till beslutet bifogade skötselplanen, bilaga A. Upplandsstiftelsen är förvaltare av reservatet.

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken att Länsstyrelsens beslut den 28 april 1995 (dnr 231-793-92), enligt 7 § Naturvårdslagen (1964:822), om bildande av naturreservatet Ola med tillhörande föreskrifter och skötselplan upphör att gälla när föreliggande beslut vunnit laga kraft.

Beslutet kungörs i Uppsala läns författningssamling. Kungörelse införs även i ortstidningarna Upsala Nya Tidning, Upplands Nyheter och Östhammars Nyheter.

2014-11-24

Dnr: 511-4645-11

Dossienr: 0380-02-058

SYFTE MED RESERVATSBILDNINGEN

Syftet med reservatsbildningen är att bevara biologisk mångfald och vårda, bevara och återställa värdefulla naturmiljöer samt att tillgodose behovet av områden för friluftslivet. Det preciserade syftet med naturreservatet Svanhusskogen är att:

- bevara ett mosaiklandskap med skog, myr och vatten,
- bevara gamla barnaturskogar, löv- och blandskogar samt olika typer av våtmarker och sumpskogar,
- bevara kulturmiljöer med öppna gräsmarker, bryn, backar och spärrgreniga träd,
- bidra till att gynnsam bevarandestatus uppnås för utpekade naturtyper och arter enligt Natura 2000 samt för andra hotade arter,
- bidra till att en rik förekomst av lövrik skog i olika successionsstadier bibehålls på landskapsnivå,
- inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska uppnås genom att:

- inte tillåta skogsbruk
- stora delar av området får utvecklas fritt
- så långt möjligt restaurera områdets hydrologi
- naturvårdsbränna utvalda delar
- frihugga gamla spärrgreniga träd som trängs av yngre träd
- röja/avverka planterade barrträd
- hålla kulturmarker och rikkärr öppna genom slåtter/bete och röjning av igenväxningsvegetation
- öka mängden död ved genom ringbarkning eller liknande åtgärder eller genom tillförsel
- vidta åtgärder för att underlätta allmänhetens friluftsliv

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut
SVANHUSSKOGEN

4(19)

2014-11-24

Dnr: 511-4645-11

Dossienr: 0380-02-058

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET

Naturreservatet beskrivs mer utförligt under rubriken Beskrivningsdel i skötselplanen, bilaga A. Nedan ges endast en sammanfattande beskrivning.

Naturreservatet är beläget vid sjön Vällens västra strand mellan Alunda och Hallstavik. Området är en viktig och representativ del av det lövrika skogslandskapet kring sjön.

Naturreservatet består av två delar där den södra delen är störst och inkluderar det tidigare naturreservatet Ola, som bildades 1995. Reservatsområdet är omväxlande och utgörs av gamla barr- och blandskogar, örtrika lundpartier med ädellövträd, blandsumpskogar, skogbevuxna myrar, glupar, öppna rikkärr och mossar samt lövdominerade ungsskogar. Dessutom ingår två gamla torpmiljöer med husgrunder, bronsåldersgravar och spår efter tidigare brukande. En stor del av området är blockrikt. Svackor och blockfattiga moränjorدار är bitvis kalkrika, vilket avspeglas i en örtrik flora och kalkgynnad marksvampflora.

I norra delen av reservatet ligger Kroppsjön, en ca 3 ha stor myrtjärn som är omgiven av rikkärr och skogbevuxna myrar. Skogsområdena norr och söder om Kroppsjön domineras av gammal, och bitvis lövrik, barrskog. Insprängt i den gamla barrskogen finns lövdominerade ungskogar. Hela reservatet genomkorsas av sumpskogar, kärr och mossar. Den äldre skogen har ett stort inslag av död och döende ved i form av lågor och högstubbar.

Längs Vällens strand växer lövrika blandskogar, där gamla spärrgreniga hagmarks-träd vittnar om bete och tidigare öppna förhållanden. Gamla spärrgreniga ekar och lindar finns också längs vägen som går genom naturreservatet. Inom reservatet ligger två gamla inägor som fortfarande är relativt öppna och välbevarade; Svanhus som ligger i reservatets sydvästra och Parkvreten i reservats sydöstra del.

Skogslandskapet vid sjön Vällen har mycket höga naturvärden och en anmärkningsvärt rik förekomst av sällsynta och hotade arter.

2014-11-24

Dnr: 511-4645-11

Dossier: 0380-02-058

ADMINISTRATIVA DATA

Naturresevatets namn:	Svanhusskogen
NVR ID:	2002608
Beteckning enligt Natura 2000:	SE021057 (Kroppsjön) och SE0210205 (Olas skifte)
Kommun:	Uppsala och Östhammar
Socken:	Alunda, Ekeby och Bladåker
Fastigheter:	Uppsala kommun: Ola 1:12 Östhammars kommun: Stensunda 4:13 (del av), Stensunda 6:1 (del av), Väskinge 8:2 (del av)
Samfälligheter:	Ola FS:5 (fiske), Ola S:6 (avloppsdiken), Ola GA:1 (väg),
Markägare:	Upplandsstiftelsen och enskilda
Förvaltare:	Upplandsstiftelsen
Fastighetsanknutna rättigheter:	Servitut för väg och båtplats (akt 03-BLA-173), servitut för väg (akt 03-89:111), servitut för väg (akt 03-BLA-121), servitut för väg (akt 03-BLA-167), avtalsservitut för brygga (03-IM1-89/42988.1), jakträtt
Lägesbeskrivning:	Reservatet är beläget ca 13 km sydost om Alunda. Läget framgår av bifogad översiktskarta, bilaga B.
Gräns:	Området har markerats med skraffering på bifogad beslutskarta 1, bilaga C.
Naturgeografisk region:	Skogslandskapet söder om norrlandsgränsen (26)
Areal - reservatet:	Totalt ca 377,5 hektar, varav landareal ca 363,3 ha och vattenareal ca 14,2 ha. Arealen produktiv skogsmark är ca 345,7 ha.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut
SVANHUSSKOGEN

6(19)

2014-11-24

Dnr: 511-4645-11

Dossienr: 0380-02-058

Areal – Natura 2000: Totalt 334,5 hektar

Markslag och naturtyp: se skötselplan, bilaga A

Naturtyper enligt

Natura 2000: se skötselplan, bilaga A

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut
SVANHUSSKOGEN

7(19)

2014-11-24

Dnr: 511-4645-11

Dossienr: 0380-02-058

SKÄL FÖR BESLUT

Naturvärdesbedömningar

I Länsstyrelsens naturvårdsprogram (1987) bedömdes objektet "Olas skifte" (80.59) tillhöra klass I (högsta naturvärde), "Brottkärret och Kroppsjön" (objekt 80.61/82.161) klass II (mycket högt naturvärde) och "Vällen med närmaste omgivningar" (objekt 80.64), som till en mindre del berör reservatet, klass III (högt naturvärde). I Länsstyrelsens motivering framhölls bl.a. naturskogsvegetation, orörda våtmarker, djurlivet (särskilt insekterna), opåverkade myrtyper, lövrikedom och örtrika lundpartier. Det numera upphävda naturminnet "Ett skogsområde nordväst om Björnsundet" är upptaget i naturvårdsprogrammet (objekt 80.62) men har inte klassats.

I Uppsala kommuns naturvårdsinventering (1988-96) bedömdes objektet "Ola skifte" (BLA 19) tillhöra värdeklass I (högsta naturvärde), medan "Kroppsjön och Kroppsjömyren" (objekt BLA 20) placerades i klass II (mycket höga naturvärden) och "Skogsreservat sydväst om Ljusdal" (objekt BLA 21; naturminnet Ett skogsområde nordväst om Björnsundet) i klass III (höga naturvärden). I bedömningen framhölls bl.a. stora förekomster av naturskog, nästan helt ostörd hydrologi (BLA 21) samt intressant myrmarksvegetation (BLA 21).

I Länsstyrelsens våtmarksinventering (1986) fördes objektet "Brottkärret och Kroppsjön" (12I 1H 02) till klass 1 (särskilt värdefulla objekt). Klassningen motiverades med objektets storlek, orördhet, mångformighet, representativitet och flora. "Svanhuskärret, Trottsjön och kärr V om dessa" (objekt 12I 1H 01) fördes till klass 3 (objekt med vissa naturvärden), vilket motiverades med svag hydrologisk påverkan och svag störning från dikning och avverkning.

I Upplandsstiftelsens rapport "Ekologisk landskapsplanering i Vällenområdet" (1997) beskrivs sex områden (53, 64-68) som berörs av utvidgningen av naturreservatet och som föreslås få olika former av skydd och skötsel. Av de 28 delområden som ingår i reservatet har sex placerats i klass 1 (högsta naturvärde), 13 i klass 2 (högt naturvärde) och nio i klass 3 (förstärkningsområde, återskapande).

Skogsstyrelsen har beskrivit tre nyckelbiotoper på sammanlagt 112 hektar inom reservatet.

I Länsstyrelsens och Skogsstyrelsens regionala strategi för formellt skydd av skog (2006) ingår naturreservatet i värdeattrakten Vällen-Aspdalssjön, vilken karakteriseras av hög andel gammal skog med stort lövinslag, örtrika bestånd och storblockiga delar.

2014-11-24

Dnr: 511-4645-11

Dossienr: 0380-02-058

Prioriterade bevarandevärden

Områdets prioriterade naturvärden är främst knutna gammal barr- och blandskog, ädellövrök blandskog, sumpskog och våtmarker.

Prioriterade strukturer är gamla barrträd, aspar, ädellövträd, spärrgreniga träd, döende träd, död ved och bevarad/återställd hydrologi.

Prioriterade arter är sådana som är knutna till ovanstående naturtyper och strukturer, t.ex. vedskalbaggar, vedsvampar, mykorrhizasvampar, epifytiska lavar och mossor samt skogsfåglar.

Dessutom är friluftsliv ett prioriterat bevarandevärde.

Förutsättningar för att bevara värdena

Det som kan påverka områdets värden negativt är bl.a. skogsbruk, ogynnsam igenväxning av tidigare öppna marker, förtätning av kronskiktet och utträngning av vidkroniga träd, exploatering i form av bebyggelse, vägar, kraftledningar m.m. samt störd hydrologi och gödslingspåverkan.

För att bevara och stärka områdets naturvärden införs föreskrifter mot bl.a. skogsbruk och exploateringsåtgärder. Skötselinsatser kommer att genomföras för att stärka naturvärdena.

Motiv till att skyddsformen naturreservat har valts

Länsstyrelsen bedömer att bevarande av områdets naturvärden är ett angeläget allmänt intresse. För att bevara områdets höga naturvärden krävs inskränkningar i pågående markanvändning (skogsbruk) samt kostnadskrävande skötselinsatser.

Skyddsformen naturreservat enligt miljöbalken har valts för att kunna bevara områdets naturvärden långsiktigt. Vid reservatsbildning kan föreskrifter om begränsningar i markanvändning införas och skötselåtgärder genomföras, och området får därigenom ett varaktigt skydd.

Beslutets överensstämmelse med övriga åtaganden som berör området

Länsstyrelsen bedömer att reservatsbeslutet ligger väl i linje med de av riksdagen beslutade miljö kvalitetsmålen Levande skogar, Myllrande våtmarker och Ett rikt växt- och djurliv, liksom med övriga åtaganden som berör området såsom Natura 2000, den kommunala översiktsplanen och riksintresseområden enligt 3 och 4 kap

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut
SVANHUSSKOGEN

9(19)

2014-11-24

Dnr: 511-4645-11

Dossienr: 0380-02-058

miljöbalken (se även under Andra bestämmelser som gäller för området, sidan 14 i detta beslut).

Reservatsområdet berör delvis Bysjön-Vällens sjösänkingsföretag från år 1948. Länsstyrelsens bedömer att bildande av naturreservatet inte har någon påverkan på sjösänkingsföretaget.

Det finns inte någon detaljplan eller några områdesbestämmelser för området. Ett område i södra delen av naturreservatet har varit naturreservat sedan 1995.

Intresseprövning

Enligt 7 kap 25 § miljöbalken ska det vid prövning av naturreservatsärenden tas hänsyn även till enskilda intressen. Inskränkningarna i den enskildes rätt att använda mark och vatten får inte gå längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Bevarandet av områdets naturvärden är ett angeläget allmänt intresse. De inskränkningar som den enskilde drabbas av vid bildandet av reservatet får anses stå i rimlig balans med vad samhället vinner på att området får ett reservatsskydd.

Länsstyrelsens bedömning är att de föreskrifter som beslutet anger krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses (se även under Förutsättningar för att bevara värdena).

Upphävande av tidigare beslut

Länsstyrelsen bedömer att det nya utvidgade naturreservatet med dess syfte, föreskrifter och skötselplan i allt väsentligt motsvarar förordnandet av det ursprungliga naturreservatet Ola (dnr 231-793-92). Inom två områden (se nedan) ändras förvaltningsinriktningen i föreliggande beslut jämfört med beslutet från 1995. Dessutom införs möjlighet att restaurera hydrologin i området, vilket är i överensstämmelse med ändamålet i det ursprungliga reservatsbeslutet.

Inom ett område i centrala delen av det ursprungliga reservatet införs möjlighet att avverka planterade barrträd för att gynna en lövskogssuccession. Denna inriktning finns med som ett syfte med reservatsförvaltningen i skötselplanen till reservatsbeslutet från 1995, men är inte nämnd under ändamålet med reservatet. Länsstyrelsen anser att det framgår av beslutet från 1995 att en sådan åtgärd bör eftersträvas och genomföras på sikt. Inom ett område i östra delen av det ursprungliga reservatet införs möjlighet att frihugga spärrgreniga träd. Det rör det sig om ett mindre antal gamla spärrgreniga ekar och lindar, varav merparten står längs vägen och några står inne i området öster om vägen ner mot Vällen. Länsstyrelsen anser att dessa träd har mycket höga naturvärden och att en frihuggnings av dessa krävs för att naturvärden i

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut
SVANHUSSKOGEN

10(19)

2014-11-24

Dnr: 511-4645-11

Dossienr: 0380-02-058

reservatet inte ska påverkas negativt. Eftersom en stor del av träden står längs vägen, i anslutning till parkeringsplatsen, kommer en frihugning dessutom att förhöja upplevelsevärdet av reservatet, såväl för förbipasserande i bil som för reservatsbesökare. Åtgärden är i överensstämmelse med syftet i föreliggande beslut.

Föreskrifterna för jakt har delvis ändrats i föreliggande beslut jämför med det ursprungliga beslutet från 1995. I det område som varit naturreservat sedan 1995 var det förbjudet att jaga på lördagar och söndagar under perioden 1 augusti till 1 oktober samt att transportera ut fäلت vilt med motordrivet fordon. Länsstyrelsen bedömer att dessa förbud inte behövs för att uppnå syftet med reservatet. Länsstyrelsen anser vidare att det är en fördel att samma jaktföreskrifter gäller för hela den södra delen av naturreservatet eftersom det kan vara svårt att veta om man befinner sig i det ursprungliga eller i det utvidgade reservatet.

I beslutet från 1995 krävdes tillstånd från Länsstyrelsen för underhållsrensning av diken. I föreliggande beslut har detta ändrats så att det är tillåtet att rensa delar av två utpekade diken. Diket som går genom Svanhuskärret ingår i Bysjön-Vällens sjösänkingsföretag, vilket innebär att sjösänkingsföretaget har rätt att rensa diket. Det blir också tillåtet att rensa en kort del av ett dike i sydöstra delen av reservatet. Antingen sammanfaller diket med reservatsgränsen i denna del eller så ligger diket utanför reservatet. Dessutom blir det tillåtet att underhålla befintliga vägdiken.

Länsstyrelsen anser att ett upphävande av det äldre beslutet inte utgör ett avsteg från skyddet. Genom utvidgningen med ca 250 ha blir det nya naturreservatet dessutom betydligt större än det tidigare och området och de arter som reservatet avser att skydda får därmed ett starkare skydd. Mot bakgrund av ovanstående bedömer Länsstyrelsen att synnerliga skäl föreligger för att med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken upphäva tidigare beslut om naturreservat (dnr 231-793-92) daterat den 28 april 1995 för att ersätta det med föreliggande beslut.

2014-11-24

Dnr: 511-4645-11

Dossier: 0380-02-058

RESERVATSFÖRESKRIFTER

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken angående inskränkning i rätten att använda mark- och vattenområden inom naturreservatet

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar reservatsområdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden, såsom att gräva, spränga, muddra, schakta, plöja, dämna, nydika, underhållsrensa dike, skyddsdikey eller på annat sätt föra bort vatten, utfylla, tippa, markbereda, bryta stubbar eller utföra annan markbearbetning med undantag för
 - underhålla befintliga diken markerade på beslutskarta 2, bilaga D,
 - underhålla befintligt vägdike längs väg markerad på beslutskarta 2, bilaga D,
2. uppföra byggnad eller anlägga väg, parkeringsplats, båtplats, stig, spång, mast eller annan anläggning eller anordning med undantag för
 - uppförande av stängsel vid beteshävd,
3. dra fram ny mark- eller luftledning eller ledning/kabel i vatten,
4. framföra motordrivet fordon med undantag för
 - körning på vägar och parkeringsplatser,
 - körning vid tillsyn och underhåll av ledningar markerade på beslutskarta 2, bilaga D,
 - körning med mindre fordon för uttransport av fälld älg, hjort eller vildsvin,
5. anordna upplag,
6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel,
7. tillföra kalk, växtnäringsämnen eller andra ämnen,
8. sätta upp eller upplåta plats för skylt eller liknande med undantag för
 - skyltning av ledningar,
 - uppsättning av mindre nummerskylt vid jaktpass,

2014-11-24

Dnr: 511-4645-11

Dossienr: 0380-02-058

9. avverka, röja, så, plantera eller utföra annan skogsbruksåtgärd, eller på annat sätt skada eller föra bort levande eller döda träd och buskar, med undantag för
 - åtgärder vid underhåll av vägar (inklusive vägdiken) och ledningar markerade på beslutskarta 2, bilaga D,
10. sätta upp saltsten eller utfodra vilt med undantag för
 - stödåtgärder för hotad eller missgynnad art som utförs på uppdrag av Länsstyrelsen,
11. införa för trakten främmande växt- eller djurart/ras med undantag för
 - tamboskap i samband med beteshävd,
12. upplåta plats för ridning, camping, orienteringstävling eller liknande arrangemang eller uppställning av husvagn, släpvagn eller liknande eller motordrivet fordon.
13. jaga fågel inom område markerat på beslutskarta 2, bilaga D,

Föreskrifter nedan under C gällande allmänheten gäller även markägare och innehavare av särskild rätt, med undantag för åtgärder som är nödvändiga för att kunna utöva sin särskilda rätt.

- B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken angående förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheten att tåla visst intrång
-

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. utmärkning av reservatets gräns, markering av stigar och leder samt uppsättning av informationstavla eller informationsskyltar som berör reservatet enligt karta, bilaga E,
2. anläggande och underhåll av parkeringsplats, stigar och spänger enligt karta, bilaga E,
3. åtgärder för att främja biologisk mångfald, såsom naturvårdsinriktad röjning och avverkning, skapande eller tillförsel av död ved, naturvårdsbränning, slåtter, bete, igenläggning av diken och uppförande av dämmen i områden enligt karta, bilaga E,

2014-11-24

Dnr: 511-4645-11

Dossienr: 0380-02-058

4. undersökningar av djur-, växt- och svamparter och andra naturförhållanden.

Dessutom ska markägaren tåla att ovanstående åtgärder utförs av förvaltaren.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om vad allmänheten har att iaktta inom naturreservatet

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. gräva, hacka eller på annat sätt skada jordytan,
2. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar,
3. gräva upp växter,
4. insamla eller föra bort insekter eller andra ryggradslösa djur,
5. elda på annan än av Länsstyrelsen särskilt iordningställd plats,
6. framföra motordrivet fordon med undantag för
 - körning på vägar och parkeringsplatser,
7. ställa upp motordrivet fordon, husvagn eller släpvagn eller liknande,
8. sätta upp permanenta markeringar, skylt eller liknande,
9. rida med undantag för
 - ridning på vägar och inom område markerat på beslutskarta 2, bilaga D,
10. använda området för organiserade tävlings- eller övningsändamål, lägerverksamhet eller motsvarande,

Ovanstående föreskrifter under A och C ska inte utgöra hinder för

- förvaltaren att genomföra de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan,
- nödvändiga åtgärder i samband med brandbekämpning,
- genomförande av biologiska undersökningar som inte skadar bevarandevärdena. För sådana undersökningar krävs dock Länsstyrelsens tillstånd.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut
SVANHUSSKOGEN

14(19)

2014-11-24

Dnr: 511-4645-11

Dossienr: 0380-02-058

Andra bestämmelser som gäller för området

Naturreservatet ingår i ett större område klassat som riksintresse för naturvård (N 32, Vällenområdet, beslut år 2000). En mindre del av reservatet ingår också i riksintresse för kulturmiljövård (K 33, Bladåkers skogsbygd, beslut år 1987). Enligt miljöbalken 3 kap 6 § ska området därmed så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- och kulturmiljön.

Naturreservatet har ett utvidgat strandskydd, enligt miljöbalken 7 kap 13-18 §§, d.v.s. 300 m på land och i vatten (beslut dnr 231-568-93).

En stor del av naturreservatet utgör Natura 2000-område enligt 7 kap. 27 § miljöbalken. Enligt 7 kap. 28a § samma balk är det förbjudet att utan tillstånd bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som på ett betydande sätt kan påverka miljön i Natura 2000-områden.

Länsstyrelsen vill erinra om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området. Av särskild betydelse för syftena med reservatet är bland annat:

Vid rensning eller underhåll av diken gäller de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap miljöbalken.

Fridlysta arter är skyddade enligt artskyddsförordningen (2007:845).

Fornlämningar är skyddade enligt 2 kap kulturmiljölagen (1988:950)

Körning med motorfordon i terrängen regleras i terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594).

Sjötrafikförordningen (1986:300) reglerar trafik i och på vatten.

Vattenskoterförordningen (1993:1053) samt Länsstyrelsens i Uppsala län föreskrifter om avgränsning av allmänna farleder för vattenskoterkörning och områden där vattenskoter får användas (beslut dnr 523-8320-06).

Jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905)

2014-11-24

Dnr: 511-4645-11

Dossienr: 0380-02-058

ÄRENDETS BEREDNING

Naturreseptatet Ola bildades 1995, med Upplandsstiftelsen som förvaltare och markägare. I slutet av 1990-talet fann man att även områdena norr om naturreseptatet hade höga naturvärden och under åren 1997 och 1998 pekade Skogsstyrelsen ut tre större skogsområden som nyckelbiotoper i detta område. År 1998 påbörjades arbetet med att kontakta berörda markägare för att utvidga naturreseptatet. Mellan åren 2000 och 2007 förvärvade Upplandsstiftelsen, med hjälp av statsbidrag från Naturvårdsverket, ett flertal berörda fastigheter inom området. Länsstyrelsen skrev under åren 2002, 2003 och 2014 avtal om intrångsersättning med övriga berörda markägare.

Underlag till skötselplan har tagits fram av Upplandsstiftelsen.

Länsstyrelsen har enligt 4 § förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning utrett föreskrifternas kostnadsmässiga och andra konsekvenser och dokumenterat dessa i en konsekvensutredning.

Samråd har enligt 26 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ägt rum med Naturvårdsverket, samt enligt 25 § samma förordning med Skogsstyrelsen samt med Uppsala och Östhammars kommuner.

Markägare och andra sakägare har, enligt 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., i augusti 2014 förelagts att inom en tid av fem veckor yttra sig över förslag till beslut om bildande av naturreseptatet. Förslaget till beslut har dessutom remitterats till berörda myndigheter och organisationer.

Naturreseptatet kommer att mätas in av Lantmäteriet.

Remissyttranden och Länsstyrelsens bedömningar:

Remissyttranden utan erinran mot bildande av naturreseptatet har inkommit från Uppsala kommun, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen, SGU, Försvarmakten, Svenska kraftnät, Lantmäteriet och Naturskyddsföreningen i Uppsala län.

Östhammars kommun anser att reservatsområdet har ett högt bevarandevärde och är lokaliserat i en del av kommunen där man vill gynna natur och friluftsliv och kommunen ser positivt på att skötselåtgärder som gynnar friluftsliv prioriteras högt i reservatet. Kommunen anser dock att motordrivet fordon ska få användas vid uttransport av all fälld klövvilt, även rådjur. Uttransport av fälld rådjur är dock inte tillåtet enligt Terrängkörningsförordningen (1978:594) och Länsstyrelsen anser att formuleringen av undantaget i föreskrift A4 är i överensstämmelse med gällande lagstiftning. Östhammars kommun önskar också tydligare skyltning till reservatet

2014-11-24

Dnr: 511-4645-11

Dossienr: 0380-02-058

från närliggande vägar. Hur vägskytningen görs bestäms dock inte av Länsstyrelsen utan av Trafikverket.

Upplandsstiftelsen föreslår att naturreservatet byter namn från Ola till Svanhusskogen. Svanhus är en mycket gammal bosättningsplats med flera torpargrunder och ett flertal bronsåldersgravar. Namnet återfinns också i Svanhuskärret, vilket ingår i reservatet. Länsstyrelsen håller med om att namnbytet är bra och har ändrat namnet på naturreservatet enligt Upplandsstiftelsens förslag.

Ägaren till fastigheten Stensunda 4:13 har framfört önskemål om att ridning ska vara tillåten i reservatet. Länsstyrelsen anser att ridning i enlighet med allemansrätten inte påverkar syftet med reservatet och har tagit bort förbudet mot ridning i området norr om Kroppsjömossen genom ändring i föreskrift C10.

Ägaren till fastigheten Ola 4:8 har framfört att det måste vara tillåtet att rensa diket på hans fastighet, i naturreservatets sydvästra hörn. Diket berör möjligen en kort sträcka av reservatsgränsen i den sydvästra delen och Länsstyrelsen anser att markägaren bör ha rätt att underhålla även denna sträcka av diket och rensning av diket har möjliggjorts genom markering på beslutskarta 2, bilaga D.

Ljusmons jaktlag anser att samma regler ska gälla inom hela den del av reservatet där jaktlaget bedriver jakt och att det ska vara tillåtet att sätta upp nummerskyltar vid jaktpass. Länsstyrelsen bedömer att förbud mot att jaga på lördagar och söndagar under perioden 1 augusti till 1 oktober och mot att transportera ut fäلت vilt, i den del som varit naturreservat sedan 1995, inte behövs för att uppnå syftet med reservatet. Länsstyrelsen anser vidare att det är en fördel att samma jaktföreskrifter gäller för hela den södra delen av naturreservatet eftersom det kan vara svårt att veta om man befinner sig i det ursprungliga eller i det utvidgade reservatet. Länsstyrelsen anser också att uppsättning av mindre nummerskyltar vid jaktpass kan tillåtas. Länsstyrelsen har i enlighet med ovanstående tagit bort förbudet mot jakt på lördagar och söndagar under perioden 1 augusti till 1 oktober samt lagt till ett undantag för uppsättning av nummerskylt vid jaktpass under föreskrift A8. I samband med detta har föreskrift A8 också kompletterats med en möjlighet att sätta upp skyltar vid ledningar.

Vattenfall påpekar i sitt yttrande att reservatsföreskrifterna inte får utgöra hinder för ledningshavaren att underhålla ledningar. Länsstyrelsen har kompletterat bilaga D och reservatsföreskrifter enligt Vattenfalls önskemål.

Därutöver har mindre ändringar av redaktionell karaktär gjorts i beslut och skötselplan.

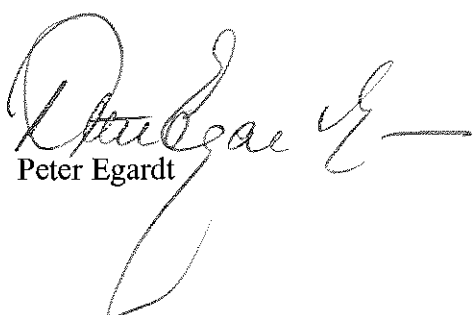
2014-11-24

Dnr: 511-4645-11

Dossienr: 0380-02-058

Beslutet kan överklagas hos regeringen, se bilaga G.

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Peter Egardt. I den slutliga handläggningen deltog även länsassessor Annika Israelsson, antikvarie Lennart Swanström, planhandläggare Åsa Blomster, naturvårdsdirektör Lennart Nordvarg och naturvårdshandläggare Karin Wiklund, föredragande.

Peter Egardt

Karin Wiklund

BILAGOR

- A. Skötselplan
- B. Översiktskarta, skala 1:100 000
- C. Beslutskarta 1, skala 1:20 000
- D. Beslutskarta 2, skala 1:20 000
- E. Karta över huvudsaklig förvaltningsinriktning, skala 1:20 000
- F. Skötselkarta, skala 1:20 000
- G. Hur man överklagar.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut
SVANHUSSKOGEN

18(19)

2014-11-24

Dnr: 511-4645-11

Dossier: 0380-02-058

SÄNDLISTA

Upplandsstiftelsen, Box 26074, 750 26 Uppsala
Naturvårdsverket, 106 48 STOCKHOLM
Försvarmakten, HKV, Expeditionen, 107 85 STOCKHOLM
Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 STOCKHOLM
Skogsstyrelsen, Box 1350, 751 43 UPPSALA
Trafikverket, Ärendemottagningen, Box 810, 781 28 BORLÄNGE
Sveriges Geologiska Undersökning, Box 670, 751 28 UPPSALA,
Lantmäteriet, Box 986, 751 09 UPPSALA

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Beslut
SVANHUSSKOGEN

19(19)

2014-11-24

Dnr: 511-4645-11

Dossienr: 0380-02-058

Uppsala kommun, Stadsbyggnadskontoret, Lantmäteriavdelningen, 753 75

UPPSALA

Uppsala kommun, 753 75 UPPSALA

Östhammars kommun, Box 66, 742 21 ÖSTHAMMAR

Skanova, Box 93, 123 22 FARSTA

Svenska Kraftnät, Box 1200, 172 24 SUNDBYBERG

Naturskyddsföreningen i Uppsala län, skogsgruppen

Naturskyddsföreningen i Uppsala län, Portalgatan 2B, 754 23 UPPSALA

Uppsala Naturskyddsförening, 755 91 UPPSALA

Östhammars Naturskyddsförening, 754 31 UPPSALA

Entomologiska föreningen i Uppland

Upplands botaniska förening

Upplands Orienteringsförbund

Upplands Ornitologiska Förening, Box 59, 751 03 UPPSALA

Uppsala Svampklubb

Havs- och Vattenmyndigheten, Box 11 930, 404 39 GÖTEBORG

2014-11-24

Dnr 511-4645-11
Dossienr 0380-02-058

Skötselplan för naturreservatet

Svanhusskogen

Uppsala och Östhammars kommuner

2014-11-24

Dnr 511-4645-11
Dossienr 0380-02-058

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SKÖTSELPLANENS ÄNDAMÅL	3
SYFTET MED RESERVATET OCH DESS SKÖTSEL	3
BESKRIVNINGSDDEL	4
Administrativa data	4
Bestämmelser utöver reservatsbeslut	5
Naturvärdesbedömningar	6
Åtgärdsprogram för hotade arter	7
Allmän beskrivning	7
Historisk och nuvarande markanvändning	8
Områdets bevarandevärden	10
Biologiska värden	10
Kulturhistoriska värden	16
Värden för friluftslivet	16
Prioriterade bevarandevärden	17
Källförteckning	18
Publicerade skrifter	18
Opublicerade skrifter	19
Digitala källor	19
Kartmaterial	19
Muntliga uppgifter	19
PLANDEL	20
Övergripande skötsel	20
Beskrivning, bevarandemål och föreskrifter för skötsel	20
Skötselområde A: Myrtjärn med omgivande kärr och sumpskogar – 36 ha	21
Skötselområde B: Mosaik av barrskog och sumpskog – 219 ha	22
Skötselområde C: Igenväxande före detta slåttermark – 38 ha	24
Skötselområde D: Lövrik blandskog – 18 ha	25
Skötselområde E: Inägor och kulturmarker med fornlämningar – 7,7 ha	27
Skötselområde F: Lövrik ung till medelåldrig skog – 47 ha	28
Skötselområde G: Sjö – 12 ha	30
Anordningar för friluftslivet	30
Upplysningar	32
Bränder	32
Vägar (inklusive vägdiken) och ledningar	32
Upplag m.m.	32
Ridning	32
Stängsel och staket	32
Rensning av diken	32
Jakt och fiske	32
Forn- och kulturlämningar	32
UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER	33
UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL	33
SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV ÅTGÄRDER	33

2014-11-24

Dnr 511-4645-11
Dossier nr 0380-02-058

SKÖTSELPLANENS ÄNDAMÅL

Skötselplanen avser främst att ge anvisningar om hur reservatet ska förvaltas för att syftet ska tillgodoses. Skötselplanen kan, vid behov, justeras inom ramen för syfte och föreskrifter. Länsstyrelsen ansvarar för revidering och fastställande av skötselplaner.

SYFTET MED RESERVATET OCH DESS SKÖTSEL

Syftet med reservatsbildningen är att bevara biologisk mångfald och vårda, bevara och återställa värdefulla naturmiljöer samt att tillgodose behovet av områden för friluftslivet. Det preciserade syftet med naturreservatet Svanhusskogen är att:

- bevara ett mosaiklandskap med skog, myr och vatten,
- bevara gamla barnnaturskogar, löv- och blandskogar samt olika typer av våtmarker och sumpskogar,
- bevara kulturmiljöer med öppna gräsmarker, bryn, backar och spärrgreniga träd,
- bidra till att gynnsam bevarandestatus uppnås för utpekade naturtyper och arter enligt Natura 2000 samt för andra hotade arter,
- bidra till att en rik förekomst av lövrik skog i olika successionsstadier bibehålls på landskapsnivå,
- inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Syftet ska uppnås genom att:

- inte tillåta skogsbruk
- stora delar av området får utvecklas fritt
- så långt möjligt restaurera områdets hydrologi
- naturvårdsbränna utvalda delar
- frihugga gamla spärrgreniga träd som trängs av yngre träd
- röja/avverka planterade barrträd
- hålla kulturmarker och rikkärr öppna genom slåtter/bete och röjning av igenväxningsvegetation
- öka mängden död ved genom ringbarkning eller liknande åtgärder eller genom tillförsel
- vidta åtgärder för att underlätta allmänhetens friluftsliv

2014-11-24

Dnr 511-4645-11
Dossier nr 0380-02-058

BESKRIVNINGSDDEL

Administrativa data

Naturresevatets namn:	Svanhusskogen
NVR ID:	2002608
Beteckning enligt Natura 2000:	SE021057 (Kroppsjön) och SE0210205 (Olas skifte)
Kommun:	Uppsala och Östhammar
Socken:	Alunda, Ekeby och Bladåker
Fastigheter:	Uppsala kommun: Ola 1:12 Östhammars kommun: Stensunda 4:13 (del av), Stensunda 6:1 (del av), Väskinge 8:2 (del av)
Samfälligheter:	Ola FS:5 (fiske), Ola S:6 (avloppsdiken), Ola GA:1 (väg),
Markägare:	Upplandsstiftelsen och enskilda
Förvaltare:	Upplandsstiftelsen
Fastighetsanknutna rättigheter:	Servitut för väg och båtplats (akt 03-BLA-173), servitut för väg (akt 03-89:111), servitut för väg (akt 03-BLA-121), servitut för väg (akt 03-BLA-167), avtalsservitut för brygga (03-IM1-89/42988.1), jakträtt.
Lägesbeskrivning:	Reservatet är beläget ca 13 km sydost om Alunda. Läget framgår av bifogad översiktskarta, se bilaga B.
Gräns:	Området har markerats med skraffering på bifogad reservatskarta 1, bilaga C.
Naturgeografisk region:	Skogslandskapet söder om norrlandsgränsen (26)
Areal - reservatet:	Totalt ca 377,5 hektar, varav landareal ca 363,3 ha och vattenareal ca 14,2 ha. Arealen produktiv skogsmark är ca 345,7 ha.
Areal – Natura 2000:	Totalt 334,5 hektar

2014-11-24

Dnr 511-4645-11
Dossier nr 0380-02-058

Markslag och naturtyp:
(ungefärliga arealer)

Barr- och blandskog på fastmark, äldre än 100 år	203 ha
Ungskog med lövföryngring	61 ha
Ädellövrisk blandskog	9 ha
Löv- och blandsumpskog (exkl. tallmosse)	69 ha
Tallmosse	2 ha
Strandalsumpskog	1 ha
Öppen myrmark (medelrikkärr)	10 ha
Vatten, inkl. bladvass och strandvegetation	14 ha
Öppen, bitvis igenväxande f.d. inägomark	8 ha

Naturtyper enligt Natura 2000:

Myrsjöar (3160) *	2,8 ha
Öppna mossar och kärr (7140)	1,2 ha
Rikkärr (7230)	12,1 ha
Taiga (9010) *	144,1 ha
Nordlig ädellövskog (9020) *	2,8 ha
Näringsrik granskog (9050)	52,8 ha
Lövsumpskog (9080) *	13,1 ha
Skogsbevuxen myr (91D0) *	20,5 ha

* Prioriterad naturtyp enligt EU:s art- och habitatdirektiv

Bestämmelser utöver reservatsbeslut

Naturreseptatet ingår i ett större område klassat som riksintresse för naturvård (N 32, Vällenområdet, beslut år 2000). En mindre del av reservatet ingår också i riksintresse för kulturmiljövård (K 33, Bladåkers skogsbygd, beslut år 1987). Enligt miljöbalken 3 kap 6 § ska området därmed så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- och kulturmiljön.

Naturreseptatet har ett utvidgat strandskydd, enligt miljöbalken 7 kap 13-18 §§, d.v.s. 300 m på land och i vatten (beslut dnr 231-568-93).

En stor del av naturreseptatet utgör Natura 2000-område enligt 7 kap. 27 § miljöbalken. Enligt 7 kap. 28a § samma balk är det förbjudet att utan tillstånd bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd som på ett betydande sätt kan påverka miljön i Natura 2000-områden.

Länsstyrelsen vill erinra om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området. Av särskild betydelse för syftena med reservatet är bland annat:

2014-11-24

Dnr 511-4645-11
Dossier nr 0380-02-058

Vid rensning eller underhåll av diken gäller de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap miljöbalken.

Fridlysta arter är skyddade enligt artskyddsförordningen (2007:845).

Fornlämningar är skyddade enligt 2 kap kulturmiljölagen (1988:950).

Körning med motorfordon i terrängen regleras i terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594).

Sjötrafikförordningen (1986:300) reglerar trafik i och på vatten.

Vattenskoterförordningen (1993:1053) samt Länsstyrelsens i Uppsala län föreskrifter om avgränsning av allmänna farleder för vattenskoterkörning och områden där vattenskoter får användas (beslut dnr 523-8320-06).

Jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905)

Naturvärdesbedömningar

I Länsstyrelsens naturvårdsprogram (1987) bedömdes objektet "Olas skifte" (80.59) tillhöra klass I (högsta naturvärde), "Brottkärret och Kroppsjön" (objekt 80.61/82.161) klass II (mycket högt naturvärde) och "Vällen med närmaste omgivningar" (objekt 80.64), som till en mindre del berör reservatet, klass III (högt naturvärde). I Länsstyrelsens motivering framhölls bl.a. naturskogsvegetation, orörda våtmarker, djurlivet (särskilt insekterna), opåverkade myrtyper, lövrikedom och örtrika lundpartier. Det numera upphävda naturminnet "Ett skogsområde nordväst om Björnsundet" är upptaget i naturvårdsprogrammet (objekt 80.62) men har inte klassats.

I Uppsala kommuns naturvårdsinventering (1988-96) bedömdes objektet "Ola skifte" (BLA 19) tillhöra värdeklass I (högsta naturvärde), medan "Kroppsjön och Kroppsjömyren" (objekt BLA 20) placerades i klass II (mycket höga naturvärden) och "Skogsreservat sydväst om Ljusdal" (objekt BLA 21; naturminnet Ett skogsområde nordväst om Björnsundet) i klass III (höga naturvärden). I bedömningen framhölls bl.a. stora förekomster av naturskog, nästan helt ostörd hydrologi (BLA 21) samt intressant myrmarksvegetation (BLA 21).

I Länsstyrelsens våtmarksinventering (1986) fördes objektet "Brottkärret och Kroppsjön" (12I 1H 02) till klass 1 (särskilt värdefulla objekt). Klassningen motiverades med objektets storlek, orördhet, mångformighet, representativitet och flora. "Svanhuskärret, Trottsjön och kärr V om dessa" (objekt 12I 1H 01) fördes till klass 3 (objekt med vissa naturvärden), vilket motiverades med svag hydrologisk påverkan och svag störning från dikning och avverkning.

2014-11-24

Dnr 511-4645-11
Dossier nr 0380-02-058

I Upplandsstiftelsens rapport "Ekologisk landskapsplanering i Vällenområdet" (1997) beskrivs sex områden (53, 64-68) som berörs av utvidgningen av naturreservatet och som föreslås få olika former av skydd och skötsel. Av de 28 delområden som ingår i reservatet har sex placerats i klass 1 (högsta naturvärde), 13 i klass 2 (høgt naturvärde) och nio i klass 3 (förstärkningsområde, återskapande).

Skogsstyrelsen har beskrivit tre nyckelbiotoper på sammanlagt 112 hektar inom reservatet.

I Länsstyrelsens och Skogsstyrelsens regionala strategi för formellt skydd av skog (2006) ingår naturreservatet i värdetrakten Vällen-Aspdalssjön, vilken karakteriseras av hög andel gammal skog med stora lövinslag, örtrika bestånd och storblockiga delar.

Åtgärdsprogram för hotade arter

Inom reservatet förekommer fem arter som omfattas av åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP). Av dessa är tre knutna till gran, nämligen koppartaggsvamp (åtgärdsprogram för bevarande av rödlistade fjälltaggsvampar), violgubbe och svartoxe. Två arter som ingår i åtgärdsprogrammet för skalbaggar på gammal asp har påträffats i reservatet, nämligen aspsplintbock och cinnoberbagge. Även utter, som finns i Vällen, är en ÅGP-art.

I reservatets närhet har ytterligare fyra arter som omfattas av åtgärdsprogram påträffats, nämligen slät skinnbagge (åtgärdsprogram för brandinsekter i boreal skog), raggbock (skalbaggar på gammal tallved) samt brandnäva och svedjenäva (brandberoende kärlväxter).

I reservatet finns en hel del grov ek och lind, vilka berörs av åtgärdsprogrammet för särskilt skyddsvärda träd. Dessutom finns ett åtgärdsprogram för rikkärr.

Allmän beskrivning

Naturreservatet är beläget vid sjön Vällens västra strand mellan Alunda och Hallstavik. Området är en viktig och representativ del av det lövrika skogslandskapet kring sjön.

Naturreservatet består av två delar där den södra delen är störst och inkluderar det tidigare naturreservatet Ola, som bildades 1995. Reservatsområdet är omväxlande och utgörs av gamla barr- och blandskogar, örtrika lundpartier med ädellövträd, blandsumpskogar, skogbevuxna myrar, glupar, öppna rikkärr och mossar samt lövdominerade ungskogar. Dessutom ingår två gamla torpmiljöer med husgrunder, bronsåldersgravar och spår efter tidigare brukande. En stor del av området är blockrikt. Svackor och blockfattiga moränjordar är bitvis kalkrika, vilket avspeglas i en örtrik flora och kalkgynnad marksvampflora.

I norra delen av reservatet ligger Kroppsjön, en ca 3 ha stor myrtjärn som är omgiven av rikkärr och skogbevuxna myrar. Skogsområdena norr och söder om Kroppsjön

2014-11-24

Dnr 511-4645-11
Dossier nr 0380-02-058

domineras av gammal, och bitvis lövrik, barrskog. Insprängt i den gamla barrskogen finns lövdominerade ungskogar. Hela reservatet genomkorsas av sumpskogar, kärr och mossar. Den äldre skogen har ett stort inslag av död och döende ved i form av lågor och högstubbar.

Längs Vällens strand växer lövrika blandskogar, där gamla spärrgreniga hagmarksträd vittnar om bete och tidigare öppna förhållanden. Gamla spärrgreniga ekar och lindar finns också längs vägen som går genom naturreservatet. Inom reservatet ligger två gamla inägor som fortfarande är relativt öppna och välbevarade; Svanhus som ligger i reservatets sydvästra och Parkvreten i reservats sydöstra del.

Skogslandskapet vid sjön Vällen har mycket höga naturvärden och en anmärkningsvärt rik förekomst av sällsynta och hotade arter.

Geologi

Reservatsområdet har en småkuperad och ganska flack topografi. Mäktiga och sammanhängande moräntor täcker området, som därför är hållfattigt. Moränen är huvudsakligen av sandig-moig typ, men det finns även mindre förekomster av grusig-sandig morän. Den grusig-sandiga moränen är en urbergsmorän med inget eller endast obetydligt inslag av sedimentär kalksten eller sandsten. Sandig-moig morän är vanligen inte kalkhaltig i ytlagen men är i regel kalkhaltig på djupet, sannolikt på grund av urlakning i ytskiktet. Kalkhalten är därför ofta högre i svackor och där det finns rörligt markvatten och kalken ger på sådana ställen upphov till en örtrik och kalkgynnad kärlväxt- och marksvampflora.

Områdets moränmarker är ofta blockrika och ibland storblockiga. Ibland är blocken travade så att större hålrum eller grottor bildas. Blockmaterialet är mycket enhetligt och återspeglar nästan helt den lokala berggrunden som huvudsakligen utgörs av gnejsgraniter och leptiter. Av moränskärningar framgår att den höga blockigheten är ett ytfenomen och att moränen på djupet vanligen har måttlig sten- och blockhalt. Moräntorna inom kartområdet är endast sällan påverkade av svallning. Förklaringen till detta är att det flacka landskapet inte gett vågverkan spelrum.

En relativt stor del av reservatet utgörs av torvmarker, framförallt kärr men även mossar. De största av dessa är flacka kärr- och mossetorvmarker vid Kroppsjön samt Svanhuskärret med stora kärrmarker som är dikade.

Historisk och nuvarande markanvändning

Vid slutet av stenåldern började öar och skär sticka upp ovanför havsytan i Vällenområdet. Kanske koloniserades området redan då av människor som levde av jakt och fiske. Under bronsåldern och äldre järnåldern låg stora delar av området ovanför vattenytan och Vällen var då en havsvik. Det finns en koncentration av rösen från bronsålder och äldre järnålder i Vällenområdet och två gravfält har pekats ut som riksintressen för

2014-11-24

Dnr 511-4645-11
Dossier nr 0380-02-058

kulturminnesvården. Ett av dessa ligger inom reservatet, i reservatets sydvästra del (K33, Svanhus). Uppenbarligen erbjöd landskapet vid denna tid goda levnadsbetingelser för människorna. Delar av området utnyttjades genom bete, plockhuggning, svedjebruk och lövtäkt.

Efterhand blev utnyttjandet i området allt intensivare. Under 1600-talet avhystes många byar till förmån för grundande av stora säterier. Inom reservatsområdet kvarstod dock en relativt stor del av skogsmarken i enskild ägo. Tillgången till vattenkraft gjorde att flera masugnar anlades i Vällenområdet under 1600-talet. Behovet av kol till bruken medförde ett intensivt kolande och utnyttjande av skogen, särskilt på de stora godsens marker. Kolningen var inte lika intensiv på de enskilda markerna. Under slutet av 1800-talet ökade även intresset för sågtimmer även om kolbehovet fortfarande stod i fokus.

Vällenområdet var som mest utnyttjat under 1700- och 1800-talet. Befolkningstillväxten var hög och många nya torpställen uppfördes i skogen. Uppodling skedde på en ny typ av mark genom utdikning av humusrika jordar, så kallade svartjordar. De naturliga fodermarkerna, som utgjordes av låglänta fuktängar och myrar, utnyttjades för slåtter och några överfördes under 1800-talet även till åkermark. Skogsmarken utnyttjades främst för plockhuggning, vedfångst, skogsbete och lövtäkt. Kolningen var inte lika intensiv på de enskilda markerna, även om bönderna sannolikt ålades att hålla bruken med kol.

Inom reservatet finns två gamla inägor som utnyttjats från medeltiden fram till mitten av 1900-talet. Vid Svanhus låg ett soldattorp, där det bodde olika knektar från slutet av 1600-talet fram till mitten av 1900-talet. Den siste knekten bodde och brukade marken vid Svanhus fram till 1940-talet. Därefter användes marken vid soldattorpet gemensamt av bönderna i trakten. Betesdjur fanns troligen i området fram till en bit in på 1950-talet. Det gamla soldattorpet revs i början av 1970-talet, men har återuppbyggts vid gammelgården i Knutby. Svanhus är en mycket gammal bosättningsplats med flera torpargrunder och ett flertal bronsåldersgravar, samt tydliga spår av gamla åkrar, dikessystem, ängsmarker, betesmarker och lundartade bryn med gamla spärrgreniga träd och buskar. I reservatets sydöstra del ligger Parkvreten, en före detta torpmiljö och inäga med ängar och åkrar samt med lundartade brynzoner. Där finns inga fornminnen, men några kulturlämningar med torpargrunder.

Skogen i naturreservatet har troligen en lång träd- och skogskontinuitet. Även när skogsmarken var som mest utnyttjad var den sannolikt trädbärande, men betydligt glesare och luckigare än idag. Skogen tycks övervägande ha föryngrats på naturlig väg vilket resulterat i en olikåldrig skog med stor trädslagsblandning. De blockrika markerna var svårbrukade och hade sannolikt ett ganska lågt utnyttjande. De fungerade därför troligen som refuger för många skogsarter.

Bruken upphörde under slutet av 1800-talet och omvandlades då till skogsbolag. På bolagens marker och på en del av de privata markerna infördes ett mer rationellt

2014-11-24

Dnr 511-4645-11
Dossier nr 0380-02-058

skogsbruk. Inom reservatet finns några kalavverkade ytor med barrplanteringar. Dessa har dock en mycket stark naturlig föryngring av lövträd. På de enskilda markerna inom reservatsområdet finns flera skiften med gammelskogar som aldrig brukats rationellt utan endast nyttjats genom till exempel plockhuggning. Det ursprungliga naturreservatet Ola är ett av dessa skiften som aldrig har kalavverkats. Detta skifte ägdes av en kvinna som hette Signe och de närboende har under lång tid kallat denna gammelskog ”Signes skog”.

Medan skogen nyttjades intensivt under senare delen av 1900-talet, utnyttjades kulturmarkerna i lägre grad och dessa är idag under igenväxning. I de gamla betesskogarna finner man fortfarande rester efter tidigare bete, till exempel gamla spärrgreniga träd. Tidigare slåttermarker är idag till stora delar skogbevuxna. Även de tidigare öppna jordbruksmarkerna intill de gamla torpställena är under begynnande igenväxning.

Sumpskogarna är i mindre omfattning påverkade av avverkning, men däremot är flera av dem dränerade genom dikning. En del dikessystem är mycket gamla och härör från tidigare odling. Dessa diken är ofta ganska grunda och har relativt liten påverkan på omgivande mark. Svanhuskärret och Bolänget påverkas av avvattning genom mer djupa och omfattande dikessystem (Bysjön-Vällens sänkningsföretag 1948, akt BK1159, Länsstyrelsen).

Den södra delen av området avsattes som reservat år 1995. Syftet med reservatet var att för framtiden bevara skog, våtmarker och växt- och djurliv, att i mån av resurser hålla torpmiljöer kring Svanhus och Parkvreten öppna, samt att underlätta allmänhetens möjligheter till naturupplevelser.

Områdets bevarandevärden

Biologiska värden

Arter med prioriterat bevarandevärde är understruken.

Skogslandskapet vid sjön Vällen har mycket höga naturvärden och en anmärkningsvärd förekomst av sällsynta och hotade arter. Reservatet utgör en representativ och viktig del av detta landskap. Områdets mosaik av skog, vatten, våtmarker och sumpskogar samt lövrikedomen, den varierande geomorfologin och den långa träd- och skogskontinuiteten har skapat förutsättningar för en sällsynt artrikedom med stor förekomst av många krävande, missgynnade och hotade arter. Till de skyddsvärda naturtyperna hör främst gamla naturskogslignande barr- och blandskogar med lång kontinuitet, gamla ädellövriska blandskogar, sumpskogar och andra våtmarker samt lövriska skogar i olika successionsstadier. I ett landskapsperspektiv bedöms både den stora lövrikedomen och de mycket gamla barrskogarna i området vara av intresse. Goda förutsättningar finns för att långsiktigt bevara många missgynnade, hotade och krävande arter knutna till olika skogsmiljöer.

2014-11-24

Dnr 511-4645-11
Dossier nr 0380-02-058

Hitintills är 88 rödlistade arter och ett stort antal signalarter (arter som indikerar miljöer med höga naturvärden) påträffade inom området. Av de hotade arterna är tre arter starkt hotade (EN på rödlistan) och resten sårbara (VU) eller missgynnade (NT). Arter inom reservatet som omfattas av åtgärdsprogram för hotade arter är violgubbe, koppartaggsvamp och svartoxe (knutna till gran) samt aspsplintbock och cinnoberbagge (skalbaggar på gammal asp). Dessa arters biotopkrav är beskrivna i nedanstående text.

Området har en rik fågelfauna, särskilt med avseende på skogsfågel. Fågelarter som observerats och troligen häckar i eller nära området är bland annat tjäder, skogsduva, järpe, göktyta, nötkråka, spillkråka, mindre hackspett, tretåig hackspett, pärluggla, slaguggla, mindre flugsnappare och fiskgjuse.

Skogar med gamla och döende träd och död ved är mycket värdefulla för många vedlevande arter. I Vällenområdet finns många vedlevande insekter som är knutna till olika lövträd, framför allt till asp. Inom reservatsområdet finns bland annat cinnoberbagge, som lever under barken på främst grov asp, helst i nyligen döda och döende träd. En död asp är lämplig som substrat för arten i endast ca 3 år. Cinnoberbagge är rödlistad i kategorin starkt hotad (EN) och också upptagen på den globala rödlistan. Större delen (ca 80 %) av Sveriges population av cinnoberbagge finns i Uppland. Andra hotade, krävande eller sällsynta arter i området som främst lever på asp är t.ex. aspsplintbock, korthornad ögonbagge, grön aspvedbock, stekelbock och mindre träfjäril. Flera rödlistade vedlevande svampar som växer främst på asp finns också, bland annat stor aspticka, kandelabersvamp och vit vedfingersvamp. De specialiserade lövskogarterna nyttjar ofta lövträden under en begränsad tid i successionsförloppet. Skötselåtgärder i området kan bidra till att påskynda utvecklingen av yngre lövskogar så att de successivt får ett inslag av döende och död lövved. Skötseln ska på lång sikt även möjliggöra att lövinslaget förnyas genom brand.

Inom reservatsområdet finns även många krävande och hotade arter knutna till gammal barrskog. Näringsrika och fuktiga granskogar, liksom skogbevuxna myrar, är i det naturliga tillståndet relativt stabila miljöer. Många arter är anpassade till denna miljö och flera är hotade av dagens skogbruk på grund av att de har svårt för att sprida sig i ett fragmenterat landskap. Inom reservatet finns flera sådana arter. Den starkt hotade svartoxen (EN) har en liten sårbar förekomst i reservatet. Svartoxen lever i grova gamla lågor, främst i långa granlångor med rödmurken ved, i fuktiga lägen. Svartoxen har mycket låg spridningsbenägenhet och för att arten ska överleva i ett område krävs att det finns ett mycket stort antal lågor där andelen lämpliga lågor är stort. Sågtandad mycelbagge är en sällsynt art (VU) som främst utvecklas i slemsvampar på död granved. Blackticka, gräddticka, brandticka och gransotdyna är andra exempel på hotade arter som hittats på granlångor i fuktig naturskog i området. Exempel på krävande arter i sumpskogen är gransumplöpare och platt spretmossa. Ringlav växer på granar och tallar i gamla fuktiga skogar. Många arter återfinns i gammal barrskog med lång kontinuitet, men alla har inte lika stora anspråk på fuktighet som de som nämnts ovan

2014-11-24

Dnr 511-4645-11
Dossier 0380-02-058

och kan även påträffas i blockrika miljöer. Exempel på sådana arter är laxticka (vedsvamp på främst exponerade tallågor), rosenticka och gränsticka (vedsvampar på främst granlångor). Flera arter kräver gamla solexponerade tallar, bland annat reliktboken.

I de ädellövriska miljöerna inom reservatsområdet har flera krävande och sällsynta arter hittats, till exempel lindskål, igelkotttröksvamp, lunglav (främst på ask), liten blekspik, rödbrun blekspik, oxtungsvamp och blekticka, av vilka de tre sista lever på gamla grova ekar.

Svackor, sluttningar och mindre blockrika moränjordar är bitvis kalkrika vilket avspeglas i en örtrik och kalkgynnad flora, med bland annat vårärt, underviol, myskmadra, tandrot, sårläka, vätteros och skogsfru. Violgubbe, koppartaggsvamp och den starkt hotade arten raggtaggsvamp är marksvampar som återfinns i den kalkrika granskogen med lång kontinuitet.

Välrenområdet hyser flera arter knutna till brand. Den starkt hotade och brandberoende arten slät barkskinnbagge (EN), har påträffats i reservatets närhet. Andra brandgynnade och hotade arter som påträffats i reservatets närhet är svedjenäva, brandnäva samt gamla spår av raggbock, en skalbagge som lever i gamla tallågor.

Skyddsvärda arter:

Fåglar

<i>Accipiter gentilis</i>	duvhök	
<i>Aegolius funereus</i>	pärluggla	F
<i>Bonasa bonasia</i>	järpe	F
<i>Columba oenas</i>	skogsduva	
<i>Dendrocopos minor</i>	mindre hackspett	NT
<i>Dryocopus martius</i>	spillkråka	F
<i>Ficedula parva</i>	mindre flugsnappare	NT F
<i>Glaucidium passerinum</i>	sparvuggla	F
<i>Jynx torquilla</i>	göktyta	NT
<i>Nucifraga caryocatactes</i>	nötkråka	NT
<i>Pandion haliaetus</i>	fiskgjuse	F
<i>Picoides tridactylus</i>	tretåig hackspett	NT F
<i>Strix uralensis</i>	slaguggla	F
<i>Tetrao urogallus</i>	tjäder	F

Fjärilar

<i>Alcis jubata</i>	skägglavmätare	NT
<i>Caloptilia leuca pennella</i>	svavelstylmal	
<i>Lamelloscossus terebra</i>	mindre träfjäril	NT s
<i>Perizoma sagittata</i>	piltecknad fältmätare	NT
<i>Scardia boletella</i>	jättesvampmal	NT s
<i>Trichopteryx polycommata</i>	trylobmätare	NT

2014-11-24

Dnr 511-4645-11
Dossier 0380-02-058

Skalbaggar och halvvingar

<i>Agathidium discoideum</i>	suturfläckad mycelbagge	NT	
<i>Agathidium mandibulare</i>		NT	
<i>Amphicyllus globiformis</i>		NT	
<i>Aradus laeviusculus*</i>	slät barkskinnbagge	EN	
<i>Atomaria elongatula</i>		NT	
<i>Atomaria subangulata</i>			
<i>Callidium coriaceum</i>	bronsbjörn		s
<i>Ceruchus chrysomelinus</i>	svartoxe	EN	P
<i>Cerylon deplanatum</i>	platt gångbagge	NT	
<i>Cis quadridens</i>	tretandad svampborrare	NT	
<i>Cryptophagus longitarsis</i>			
<i>Cryptophagus quercinus</i>		NT	
<i>Cyphea curtula</i>		NT	
<i>Cucujus cinnaberinus</i>	cinnoberbagge	EN	A P
<i>Dorcatoma robusta</i>	robust tickgnagare		
<i>Dryocoetes villosus</i>	ekbarkborre		
<i>Enicmus planipennis</i>	granbarkmögelbagge	NT	
<i>Euryusa castanoptera</i>		NT	
<i>Hadreule elongatula</i>	avlång svampborrare		
<i>Hallomenus axillaris</i>	punkterad brunnbagge	NT	
<i>Hapalarea pygmaea</i>			
<i>Haploglossa gentilis</i>			
<i>Harminius undulatus</i>	violettbandad knäppare	NT	
<i>Lacon conspersum</i>	tallfjällknäppare		
<i>Lacon fasciatum</i>	bandad fjällknäppare		
<i>Leiestes seminigra</i>	svartvingad svampbagge	NT	
<i>Leipus punctulatus</i>	aspsplintbock	VU	P
<i>Liodopria serricornis</i>	sågtandad mycelbagge	NT	
<i>Malthinus seriepunctatus</i>		NT	
<i>Mezira tremulae</i>	stor aspbarkskinnbagge		
<i>Microbregma emarginatum</i>	granbarkgnagare		s
<i>Mycetina cruciata</i>	korstecknad svampbagge		
<i>Mycetochara axillaris</i>	större svampklobagge		
<i>Mycetochara humeralis</i>	mindre svampklobagge	NT	
<i>Mycetophagus fulvicollis</i>	rödhalsad vedsvampbagge	NT	
<i>Necydalis major</i>	stekelbock	NT	s
<i>Nothorhina miricata</i>	reliktklopp	NT	s
<i>Obrium cantharinum</i>	gulröd smalhalsbock	NT	
<i>Platynus mannerheimii</i>	gransumplöpare	NT	
<i>Poecilonota variolosa</i>	aspraktbagge	NT	s
<i>Prionocyphon cerricornis</i>			
<i>Pseudanidorus pentatomus</i>	korthornad ögonbagge	VU	
<i>Ptiliolum caledonicum</i>			
<i>Saperda perforata</i>	grön aspvadbock	NT	s
<i>Scaptia fuscata</i>	brunhuvad spolbagge		
<i>Xyleborus cryptographus</i>	aspbarkborre		

Kärlväxter

<i>Actaea spicata</i>	trolldruva	s
<i>Adoxa moschatellina</i>	desmeknopp	s
<i>Calla palustris</i>	missne	s

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Skötselplan
SVANHUSSKOGEN

2014-11-24

BILAGA A
14(33)

Dnr 511-4645-11
Dossier nr 0380-02-058

<i>Cardamine bulbifera</i>	tandrot	s
<i>Carex appropinquata</i>	tagelstarr	
<i>Carex loliacea</i>	repestarr	s
<i>Circaea alpina</i>	dvärghäxört	s
<i>Coeloglossum viride</i>	grönyxne	s §
<i>Corallorhiza trifida</i>	korallrot	s §
<i>Crepis paludosa</i>	kärrfibbla	s
<i>Dactylorhiza incarnata</i>	ängsnycklar	§
<i>Dactylorhiza maculata ssp fuchsii</i>	skogsnycklar	§
<i>Daphne mezereum</i>	tibast	s
<i>Dryopteris cristata</i>	granbräken	s
<i>Epipactis palustris</i>	kärrknipprot	§
<i>Epipogium aphyllum</i>	skogsfru	NT s §
<i>Galium odoratum</i>	myskmadra	s
<i>Goodyera repens</i>	knärot	NT s §
<i>Hepatica nobilis</i>	blåsippa	s
<i>Lathraea squamaria</i>	vättersos	s
<i>Lathyrus vernus</i>	vårärt	s
<i>Listera ovata</i>	tvåblad	s §
<i>Moneses uniflora</i>	ögonpyrola	s
<i>Neottia cordata</i>	spindelblomster	s §
<i>Neottia nidus-avis</i>	nästrot	s §
<i>Platanthera bifolia</i>	nattviol	§
<i>Sanicula europea</i>	sårläka	s
<i>Thelypteris palustris</i>	kärrbräken	s
<i>Tilia cordata</i>	skogslind	s
<i>Viola mirabilis</i>	underviol	s
<u>Mossor</u>		
<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	vedtrappmossa	NT s
<i>Buxbaumia viridis</i>	grön sköldmossa	s § A
<i>Geocalyx graveolens</i>	terpentinmossa	s
<i>Herzogiella seligeri</i>	stubbpretmossa	s
<i>Herzogiella turfacea</i>	platt spretmossa	§ A
<i>Homalia trichomanoides</i>	trubbfjädermossa	s
<i>Homalothecium sericeum</i>	guldlockmossa	s
<i>Hylocomiatrum umbratum</i>	mörk husmossa	s
<i>Jungermannia subulata var. leiantha</i>	rörsvepemossa	s
<i>Neckera complanata</i>	platt fjädermossa	s
<i>Odontoschisma denudatum</i>	kornknutmossa	NT s
<i>Orthotrichum gymnostomum</i>	asphättemossa	
<i>Pseudobryum cinclidioides</i>	källpraktmossa	s
<u>Lavar</u>		
<i>Alectoria sarmentosa</i>	garnlav	NT s
<i>Arthonia leucopellaea</i>	kattfotslav	s
<i>Arthonia vinosa</i>	rostfläck	s
<i>Buellia violaceofusca</i>	blyertslav	NT
<i>Calicium adspersum</i>	gulpudrad spiklav	s
<i>Calicium parvum</i>	liten spiklav	s
<i>Chaenotheca chlorella</i>	kornig nållav	s
<i>Chaenotheca gracilentia</i>	smalskaftslav	VU
<i>Chaenotheca gracillima</i>	brunpudrad nållav	s

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Skötselplan
SVANHUSSKOGEN

2014-11-24

BILAGA A
15(33)

Dnr 511-4645-11
Dossier nr 0380-02-058

<i>Collema subnigrescens</i>	aspgelélav	NT	s
<i>Evernia divaricata</i>	ringlav	VU	s
<i>Gyalecta ulmi</i>	almlav	NT	s
<i>Lecanactis abietina</i>	gammelgranlav		
<i>Leptogium saturninum</i>	skinnlav		s
<i>Lobaria pulmonaria</i>	lunglav	NT	s
<i>Microcalicium ahlneri</i>	kortskaftad ärgspik		s
<i>Nephroma bellum</i>	stuplav		s
<i>Nephroma parile</i>	bårdlav		s
<i>Nephroma resupinatum</i>	luddlav		s
<i>Parmeliella triptophylla</i>	korallblylav		s
<i>Peltigera collina</i>	grynig filtlav		s
<i>Sclerophora coniophaea</i>	rödbrun blekspik	NT	s
<i>Sclerophora pallida</i>	gulvit blekspik		s
<i>Sclerophora peronella</i>	liten blekspik	NT	s
<i>Thelotrema lepadinum</i>	havstulpanlav		s
<u>Svampar</u>			
<i>Antrodia pulvinascens</i>	veckticka	NT	s
<i>Artomyces pyxidatus</i>	kandelabersvamp	NT	s
<i>Bankera violascens</i>	grantaggsvamp	NT	s
<i>Caloscypha fulgens</i>	kamelontskål		
<i>Camarops tubulina</i>	gransotdyna	VU	
<i>Cantharellus lutescens</i>	rödgul trumpetsvamp		s
<i>Clavariadelphus truncatus</i>	flattoppad klubbsvamp	NT	s
<i>Climacocystis borealis</i>	trådticka		s
<i>Cortinarius canabarpa</i>	vargspindling		
<i>Dentipellis fragilis</i>	skinntagging	NT	
<i>Dichomitus campestris</i>	hasselticka		s
<i>Encolelia furfuracea</i>	läderskål		s
<i>Fistulina hepatica</i>	oxtungssvamp	NT	s
<i>Fomitopsis rosea</i>	rosenticka	NT	s
<i>Gastrum quadrifidum</i>	fyrflikig jordstjärna	NT	s
<i>Gomphus clavatus</i>	violgubbe	VU	s P
<i>Hapalopilus salmonicolor</i>	laxticka	VU	
<i>Haplopours tuberculosus</i>	blekticka	NT	s
<i>Hericium coralloides</i>	koralltaggsvamp	NT	s
<i>Holwaya mucida</i>	lindskål		s
<i>Hydnellum aurantiacum</i>	orange taggsvamp	NT	s
<i>Hydnellum geogenium</i>	gul taggsvamp	VU	s
<i>Hydnellum mirabile</i>	raggtaggsvamp	EN	s
<i>Hygrocybe punicea</i>	scharlakansvaxskivling	NT	s
<i>Junghunia collabens</i>	blackticka	VU	s
<i>Lactarius volemus</i>	mandelriskä		s
<i>Lentaria byssiseda</i>	spinnfingersvamp	NT	
<i>Lentaria epichnoa</i>	vit vedfingersvamp	NT	s
<i>Leptoporus mollis</i>	kötticka	NT	s
<i>Limacella guttata</i>	droppklibbskivling		s
<i>Lycoperdon echinatum</i>	igelkotröksvamp	NT	s
<i>Meruliopsis taxicola</i>	blodticka		s
<i>Onnia leporina</i>	harticka	NT	s
<i>Onnia tomentosa</i>	luddticka	NT	s
<i>Perennipora subacida</i>	gräddticka	VU	

2014-11-24

Dnr 511-4645-11
Dossier nr 0380-02-058

<i>Phellinus chrysoloma</i>	granticka	NT	s
<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	ullticka	NT	s
<i>Phellinus nigrolimitatus</i>	gränsticka	NT	s
<i>Phellinus pini</i>	tallticka	NT	s
<i>Phellinus populicola</i>	stor aspticka	NT	s
<i>Phellinus viticola</i>	vedticka		s
<i>Phlebia centrifuga</i>	rynkskinn	NT	s
<i>Protomerulius caryae</i>	narrporing	VU	
<i>Pycnoporellus fulgens</i>	brandticka	VU	s
<i>Sarcodon imbricatus</i>	fjällig taggsvamp		s
<i>Sarcodon lundellii</i>	koppartaggsvamp	VU	s P
<i>Spongipellis pumeus</i>	skumticka	NT	
<i>Xylobolus frustulatus</i>	rutskinn	NT	s

Teckenförklaring:

F	=	Arten omfattas av EU:s fågeldirektiv
A	=	Arten omfattas av EU:s art- och habitatdirektiv
s	=	Signalart enligt Skogsstyrelsen 2005
§	=	Arten är fridlyst i Sverige
P	=	Arten omfattas av ett åtgärdsprogram för hotade arter

Hotkategori i Sverige enligt rödlistan år 2010:

CR	=	Critically endangered	Akut hotad
EN	=	Endangered	Starkt hotad
VU	=	Vulnerable	Sårbar
NT	=	Near threatened	Nära hotad
DD	=	Data deficient	Kunskapsbrist

Kulturhistoriska värden

De sydvästra delarna av reservatet ingår i ett större område av riksintresse för kulturmiljövården (objekt K33; "Bladåkers skogsbygd"). Motiveringen är en "komplex fornlämningsmiljö från bronsålder och äldre järnålder". Utryck för riksintresset är "två gravfält och ett stort antal ensamliggande, eller i grupper belägna, rösen och stensättningar i strandnära lägen i dåtidens skärgårdslandskap samt röjningsröse-områden" (där odling förekommit). Under bronsåldern utgjordes området av en småskuren skärgård där bosättningarna låg i strandnära läge.

I området finns ett stort antal fornlämningar, bl.a. ett gravfält med drygt ett tiotal rösen och stensättningar och ytterligare ett antal övriga kulturhistoriska lämningar i form av främst bebyggelselämningar.

Värden för friluftslivet

Det vildmarkslika och omväxlande mosaiklandskapet med vatten, våtmark och skog är omväxlande och spännande. Inom ett relativt begränsat område kan man uppleva flera naturtyper, från gamla naturskogsliknande barrskogar, löv- och ädellövriska blandskogar, vatten, olika slags våtmarker till gamla kulturmiljöer med fornlämningar.

2014-11-24

Dnr 511-4645-11
Dossier nr 0380-02-058

Även om markerna inom reservatet på många ställen är svårframkomliga, bedöms det ändå finnas möjligheter att anlägga vandringsleder som kan erbjuda besökarna givande naturupplevelser.

Prioriterade bevarandevärden

Markslag och naturtyp:	gammal barr- och blandskog, ädellövrik blandskog, sumpskog, våtmarker	
Strukturer:	gamla barrträd, aspar, ädellövträd, spärrgreniga träd, döende träd, död ved, bevarad/återställd hydrologi,	
Växt-, svamp- och djursamhällen	vedskalbaggar, vedsvampar, mykorrhizasvampar, epifytiska lavar och mossor, skogsfåglar,	
Arter:	<i>Ceruchus chrysomelinus</i> <i>Camarops tubulina</i> <i>Cucujus cinnaberinus</i> <i>Epipogium aphyllum</i> <i>Evernia divaricata</i> <i>Ficedula parva</i> <i>Gomphus clavatus</i> <i>Hapalopilus salmonicolor</i> 1 <i>Herzogiella turfæa</i> <i>Hydnellum mirabile</i> <i>Junghunia collabens</i> <i>Leiopus punctulatus</i> <i>Liodopria serricornis</i> <i>Pachykytospora tuberculosa</i> <i>Perennipora subacida</i> <i>Picoides tridactylus</i> <i>Pseudanidorus pentatomus</i> <i>Sarcodon lundellii</i> <i>Sclerophora coniophæa</i> <i>Sclerophora peronella</i> <i>Tetrao urogallus</i>	svartoxe gransotdyna cinnoberbagge skogsfru ringlav mindre flugsnappare violgubbe axticka platt spretmossa raggtaggsvamp blackticka aspsplintbock sågtandad mycelbagge blekticka gräddticka tretåig hackspett korthornad ögonbagge koppartaggsvamp rödbrun blekspik liten blekspik tjäder
Friluftsliv:	naturupplevelse	

2014-11-24

Dnr 511-4645-11
Dossienr 0380-02-058

Källförteckning

Publicerade skrifter

- Aronsson, G. 1991: Lindsåål, *Holwaya mucida*, i Sverige. Svensk Bot. Tidskrift. 85: 9-18.
- Aronsson, G. 2006. Åtgärdsprogram för violgubbe. Naturvårdsverket. Rapport 5638.
- Aronsson, G. 1995: Fem naturskogsområden i Uppland - resultat av en inventering. Fåglar i Uppland 22/1995: 163-169.
- Bisther, M & Aronson, Å. 2006. Naturvårdsverket. Rapport 5614.
- Brunberg, A-K. & Blomqvist, P. 1998 (reds.): Vatten i Uppsala län 1997. Upplandsstiftelsen, rapport nr 8, 1998.
- Cederberg, B. & Löfroth, M. (red.) 2000: Svenska djur och växter i det europeiska nätverket Natura 2000. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Eriksson, P. 1996. Vällenområdet. Naturgivna förutsättningar och skogshistoria. Konsekvenser för biologisk mångfald. Särtryck ur Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens Tidskrift. Årg. 135, Nr 12, sid 19-40.
- Eriksson, Pär. 1997: Ekologisk landskapsplanering i Vällenområdet. Upplandsstiftelsen, rapport 5, 1997.
- Eriksson, P. 2002. Metodik för inventering av vedlevande insekter. Naturvårdsverket. Rapport 5203.
- Gärdenfors, U. (ed.) 2010: Rödlisade arter i Sverige 2010 - The 2010 Red List of Swedish Species. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
- Eriksson, P. 2013. Åtgärdsprogram för skalbaggar på gammal asp 2013-2017. Naturvårdsverket. Rapport 6573.
- Hedin, J. 2010. Åtgärdsprogram för svartoxe 2010-2014. Naturvårdsverket. Rapport 6334.
- Karlsson, M. 2012. Qualities and supply of suitable dead wood for *Ceruchus chrysomelinus* and its dispersal pattern in a translocated population. SLU, Department of Ecology 2012:19.
- Länsstyrelsen i Uppsala län, 1986: Inventering av våtmarker i Uppsala län. 1. Rapport och bearbetning.
- Länsstyrelsen i Uppsala län, 1987: Naturvårdsprogram för Uppsala län. 1. Värdefulla områden för naturvård och rörligt friluftsliv. Medd. från planeringsavdelningen 1987 nr. 2.
- Länsstyrelsen i Uppsala län, 1997: Kulturmiljöer i Uppsala län. Områden av riksintresse. Meddelandeserien 1997 nr. 13.
- Länsstyrelsen i Uppsala län och Skogsstyrelsen. 2006. Strategi för formellt skydd av skog i Uppsala län.
- Länsstyrelsen i Uppsala län. 2010. Inventering av svartoxe i Uppsala län och Norrtälje kommun 2006-2008. Länsstyrelsens meddelarserie 2010:10.
- Länsstyrelsen i Uppsala län. 2011. Inventering av cinnoberbagge och andra asplevande skalbaggar i Uppsala län och Norrtälje kommun 2006-2008. Länsstyrelsens meddelarserie 2011:2.
- Löfroth, M. (red.) 1997: Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000. Naturvårdsverket förlag, Stockholm.
- Naturvårdsverket, 1991: Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv –beskrivningar. Rapport 3771.
- Naturvårdsverket, 1992: Områden av riksintresse för naturvård och friluftsliv –beskrivningar. Rapport 4037.
- Naturvårdsverket. 2010. Uppföljning av skyddade områden i Sverige. Riktlinjer för uppföljning av friluftsliv, naturtyper och arter på områdesnivå. Rapport 6379.
- Naturvårdsverket. 2012. Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd. Naturvårdsverket. Rapport 6496.
- Nitare, J. (red.) 2000: Signalarter - Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.
- Nitare, J. Åtgärdsprogram för bevarande av rödlisade fjälltaggsvampar (*Sarcodon*). Naturvårdsverket. Rapport 5609.
- Nordiska ministerrådet, 1984: Naturgeografisk naturindelning av Norden.
- Skogsstyrelsen: Skogens pärlor, tillgänglig på <http://karta.svo.se/>, citerad 15/5 2005.
- Sundberg, S. 2006. Åtgärdsprogram för bevarande av rikkärr inklusive arterna gulyxne *Liparis loeselii* (NT), kalkkärrsgrynsnäcka *Vertigo geyeri* (NT) och större agatsnäcka *Cochlicopa nitens* (EN). Naturvårdsverket, Rapport 5601.

2014-11-24

Dnr 511-4645-11
Dossienr 0380-02-058

Wikars, L-O. 2006. Åtgärdsprogram för bevarande av brandinsekter i boreal skog. Naturvårdsverket. Rapport 5610.

Opublicerade skrifter

Eriksson, P. 1997: Förslag till skötselplan för Kroppsjön. Upplandsstiftelsen, 1997.

Länsstyrelsen i Uppsala län, 1995: Bildande av naturreservatet Ola, fastställande av skötselplan samt upphävande av naturminnesförordnandet ”fem tallar öster om Ola”, Uppsala kommun. Beslut 1995-04-28.

Länsstyrelsen i Uppsala län & Skogsstyrelsen Region Svea, 2006: Strategi för formellt skydd av skog i Uppsala län. Beslut 2006-09-01.

Länsstyrelsen i Uppsala län. 2014. Översiktlig plan för uppföljning av skyddade områden i Uppsala län. Riksantikvarieämbetet, 1980: Fornlämningsregister – Bladåker och Ekeby socken.

Digitala källor

ArtDatabanken, Artfaktablad. <http://www.artfakta.se/GetSpecies.aspx?SearchType=Advanced>

Kartmaterial

Rikets allmänna kartverk, 1859-63: Häradsekonomiska kartan, skala 1:20 000. Kartblad 92-25 Bladåker.

Rikets allmänna kartverk, 1953: Ekonomisk karta över Sverige, skala 1:10 000. Kartblad 128 17 Bladåker, 128 18 Pettbol, 128 27 Stensunda och 128 28 Kolarmora.

Sveriges Geologiska Undersökning, 1989: Berggrundskartan, skala 1:50 000. Kartblad 12 I Östhammar SO. Serie Af nr 172.

Sveriges Geologiska Undersökning, 1989: Jordartskartan, skala 1:50 000. Kartblad 12 I Östhammar SO. Serie Ae nr 90.

Muntliga uppgifter

Pär Eriksson och Gillis Aronsson, Upplandsstiftelsen.

2014-11-24

Dnr 511-4645-11
Dossier nr 0380-02-058

PLANDEL

Övergripande skötsel

Hydrologi: Möjligheten att restaurera hydrologin i området utreds och diken som är möjliga att lägga igen åtgärdas. Diken finns på Svanhuskärret, vid Bolänget, på Gångmossen samt nordost om Kroppsjön. Hydrologiska restaureringsinsatser ska utföras på sådant sätt att mark utanför reservatet inte försumpas. Diket på Svanhuskärret ingår i Bysjön-Vällens sänkningsföretag från år 1948 (akt BK1159).

En restaurering av områdets hydrologi gynnar de naturvärden som är knutna till lövsuccessioner och lövsumpskogar, men kan missgynna gran. Eftersom höga värden är knutna även till gran i den fuktiga blandskogen och sumpskogen är det inte självklart att en alltför genomgripande restaurering skulle vara enbart gynnsam från naturvårdssynpunkt. En restaurering skulle dock sannolikt även gagna arter knutna till gran i sumpskog och den skulle också hålla tillbaks ogynnsam igenväxning med gran.

Hotade arter och naturvärdesarter: Skötselåtgärder som gynnar de mycket krävande arterna cinnoberbagge och aspsplintbock har hög prioritet i reservatet. En särskild åtgärdsplan för de båda arterna bör tas fram eftersom det troligen är svårt att nå gynnsamt tillstånd för dessa utan skötselinsatser.

Utvalda naturvärdesarter bör övervakas för att följa hur de påverkas av reservatsskötseln.

Naturvårdsbränning: En brandplan för reservatet bör tas fram. Syftet med naturvårdsbränningar är att på kort sikt skapa stora mängder död ved och på längre sikt att sikt skapa framtida lövträdsbestånd i form av lövbrännor och föryngring av tall. Brand gynnar många krävande och hotade arter och brandfält med gott om död och förkolnad ved har en stor dragningskraft på t.ex. hackspettar och vedlevande insekter.

Forn- och kulturlämningar: Forn- och kulturlämningar ska bevaras och lyftas fram genom skötselinsatser i form av röjningar etc.

Beskrivning, bevarandemål och föreskrifter för skötsel

Reservatet har delats upp i sju skötselområden. För avgränsning av områdena A-G, se skötselkarta, bilaga F. För varje skötselområde anges ett bevarandemål. Bevarandemålen ska följas upp med hjälp av målbildindikatorer som anges i en uppföljningsplan.

2014-11-24

Dnr 511-4645-11
Dossier nr 0380-02-058

Skötselområde A: Myrtjärn med omgivande kärr och sumpskogar – 36 ha

Beskrivning: Kroppsjön är en ca 3 ha stor myrtjärn som är omgiven av rikkärr, mossar och skogbevuxna myrar. Sjöns hydrologi är i stort sett opåverkad, men det finns ett litet dike i skötselområdets nordöstra del. Våtmarkerna kring sjön utnyttjades tidigare som slåttermark och stora delar av myren utgörs fortfarande av öppna rikkärr, med förekomst av kalkgynnade arter som korvskorpionmossa, myruddmossa, piprensarmossa och ängsnycklar. Rikkärret är dock till viss del bevuxet med vass och den tjocka vassförnan är problematisk. I laggen utbreder sig sumpskogar av varierande karaktär. Vissa delar utgörs av näringsfattiga tallmossar och tallsumpskogar av skvattramtyp, men större delen utgörs av varierade blandsumpskogar med al, björk och senvuxen gran och tall. I dessa är fältskiktet rikt med bland annat missne, vattenklöver, kabbleka och kärrbräken.

Bevarandemål: Opåverkad myrtjärn och öppna kärr och sumpskogar med naturlig hydrologi. Arealen myrsjö (3160) är ca 2,6 ha. Arealen rikkärr (7230) är minst 8,5 ha. Arealen öppna mossar och kärr (7140) är minst 1,1 ha. Arealen skogsbevuxen myr (91D0) är minst 7,9 ha. Arealen taiga (9010 undertyp sumpblandskog) är minst 6 ha.

Sjön har naturlig kemi och hydrologi. Kärren är huvudsakligen öppna och har riklig förekomst av rikkärtsarter i såväl fält- som bottenskikt. Tallmossarna har en rik förekomst av gammal tall och sumpskogen har en varierad trädslagsammansättning med hög andel gamla träd. På såväl tallmossarna som i sumpskogen leder naturliga processer till att död ved i olika nedbrytningsgrad förekommer rikligt.

Skötselåtgärder: Restaurering:
Hydrologi: Möjligheten att lägga igen diket i skötselområdets nordöstra del utreds, och diket läggs om möjligt igen.
Röjning av igenväxningsvegetation: Röjning av vass och annan igenväxningsvegetation bör genomföras på det öppna rikkärret om rikkärtsvärderna ska behållas.

Löpande: Röjning av igenväxningsvegetation på det öppna rikkärret.

2014-11-24

Dnr 511-4645-11
Dossier 0380-02-058

Figur 1. Skötselområde A. Vissa delar av rikkärret vid Kroppsjön är idag Kraftigt vassbevuxet.

Skötselområde B: Mosaik av barrskog och sumpskog – 219 ha

Beskrivning: Ett stort och mosaikartat skötselområde. På storblockig morän växer gammal barrdominerad skog. Skogen är bitvis asprisk med förekomst av en hel del gammal grov asp. På friska och näringsrika marker dominerar örtrika granskogar. Dessa är mycket omväxlande och har ofta inslag av löv- och hasselrika lundpartier. Grova gammeltallar (över 200 år) förekommer spritt i området. Dessa gammelskogar med gammal gran och tall har sannolikt lång kontinuitet och är självföryngrade efter brand. På flera platser är tillgången på död ved i form av lågor och högstubbar god.

Området genomkorsas av våtmarker av olika slag, från fattiga tallmossar och tallsumpskogar till lövrika blandsumpskogar och rena lövsumpskogar samt glupliknande miljöer.

I skötselområdet finns ett flertal fornlämningar i form av ett gravfält, bebyggelselämningar och rösen. Längst i sydväst finns några igenväxande åkrar som brukats i sen tid.

Inom skötselområdet finns många arter knutna till gamla barrskogar, t.ex. svartoxe, blackticka, gransotdyna, reliktböck, violgubbe, koppartaggsvamp och raggtaggsvamp. I området finns även arter knutna till asp, bland annat cinnoberbagge, aspsplintböck, korthornad ögonbagge och vit vedfingersvamp. Laxticka är knuten till exponerade tallågor. Platt spretmossa och ringlav förekommer i sumpskogsmiljöer.

2014-11-24

Dnr 511-4645-11
Dossier nr 0380-02-058

Bevarandemål: Mosaik av naturskogsliknande barr- och sumpskogar med delvis återställd hydrologi. Arealen taiga (9010) är minst 135 ha och arealen näringsrik granskog (9050) är minst 51 ha. Arealen lövsumpskog (9080) är minst 1 ha och arealen skogsbevuxen myr (91D0) är minst 9 ha.

Skogen präglas av en hög andel gamla träd, av såväl gran och tall som asp med visst inslag av ädellövträd. Naturliga processer leder till en rik förekomst av död ved i olika grovlek och nedbrytningsgrad samt av olika trädslag. Delområden som utgörs av näringsrik granskog har inslag av lövrika lundpartier och vegetationen är örtrik. Skötselområdet är påtagligt rikt på naturvårdsintressanta arter som är knutna till gamla träd, lövträd och död ved. Inslag finns av kalkgynnad marksvampflora. Miljön är gynnsam för cinnoberbagge, aspsplintbock och svartoxe.

Skötselåtgärder: Skötselområde B1 lämnas för fri utveckling med undantag för möjlighet att restaurera områdets hydrologi

Restaurering:

Hydrologi: Möjligheterna att lägga igen något eller några av de diken som avvattnar Svanhuskärret och Bolänget utreds. Diken som påverkar naturvärdena negativt läggs igen om det kan ske utan att områden utanför reservatet påverkas. Svanhuskärret ingår i Bysjön-Vällens sjösänkingsföretag från år 1948 (akt BK1159).

Naturvårdsbränning i skötselområde B2: Efter upprättande av en brandplan kan lämpliga områden brännas enligt framtagna plan.

Forn- och kulturlämningar i skötselområde B2: Dessa bör bevaras och lyfts fram genom skötselinsatser i form av röjning/avverkning.

Löpande: Röjning vid eventuellt friställda träd samt forn- och kulturlämningar.

2014-11-24

Dnr 511-4645-11
Dossier nr 0380-02-058

Figur 2. Skötselområde B. Heterogent område med en mosaik av bland annat barrskogar (vänstra bilden) och sumpskogar (högra bilden).

Skötselområde C: Igenväxande före detta slåttermark – 38 ha

Beskrivning: Skötselområdet består av tre delområden som är påverkade av diken och under igenväxning. Svanhuskärret är en före detta våt slåttermark som håller på att växa igen till en lövrik blandsumpskog. Utmed de diken som dränerar kärret är marken torrare och domineras av barrträd. Sumpskogen översvämmas vid högvatten under vår och höst. Boängen, norr om Svanhuskärret, är en dikad ängsmark som planterats med gran. Gångmossen, i reservatets östra del, utgörs av igenväxande och delvis granplanterade åkrar och ängar med lövrika bryn av asp, ek och lind. Mindre delar av skötselområdet är fortfarande öppna eller halvöppna och har en typisk myr- eller fuktängsvegetation av intermediär till rik typ.

Bevarandemål: Naturtypen inom skötselområdet ska på sikt till övervägande del utgöras av gammal lövrik sumpskog. Arealen lövsumpskog (9080) är minst 15 ha och betydande areal översvämmas vid högvatten. Sumpskogen präglas av en hög andel lövträd och rik förekomst av gamla, grova eller senvuxna träd. Naturliga processer leder till att såväl stående som liggande död ved förekommer av olika trädslag och nedbrytningsgrad.

Skötselåtgärder: Restaurering:

Hydrologi: Möjligheten att lägga igen något eller några av de diken som avvattnar skötselområdet utreds. Diken som påverkar naturvärdena negativt läggs igen om det kan ske utan att områden utanför reservatet påverkas negativt. Diket vid Svanhuskärret ingår i Bysjön-Vällens sänkingsföretag från år 1948 (akt BK1159).

2014-11-24

Dnr 511-4645-11
Dossier nr 0380-02-058

Avverkning av gran: I delar där det inte är möjligt att restaurera hydrologin kan lövträd gynnas genom avverkning av planterad gran.

Figur 3. Skötselområde C. Svanhuskärret växer idag igen med gran och olika lövträd.

Skötselområde D: Lövrik blandskog – 18 ha

Beskrivning: Skötselområdet är mycket heterogent och har tidigare utgjorts av skogsbeten och hagmark. Bitvis liknar det ren naturskog medan det i andra delar är luckigare och mer lövträdsdominerat. Några delar av skötselområdet är avverkade och delvis granplanterade, men är idag igenväxande med lövträd. Längs vägen står ett flertal grova ekar och lindar.

Det äldre trädskiktet är relativt glest och består av gammal gran, tall och spärrgreniga lövträd, främst ek, lind, lönn, ask, al och björk. I det norra delområdet finns ett 50-tal gamla ekar. En del träd bär spår av hamling. Gammal hassel finns på några ställen. Det yngre trädskiktet är tätare och består av en olikåldrig blandskog av gran och asp samt olika lövträd. Buskskiktet utgörs av skogstry och hassel. Delar av området har en mycket stark föryngring av ädellövträd. Vid Asplund, i reservatets sydöstra del, växer en strandsumpskog med främst al och ask. I det norra delområdet finns ett avverkat bestånd där gamla spärrgreniga överståndare av tall, björk, ek, asp och lind lämnats. Området är bitvis blockrikt men har även svackor och slänter med en rik och kalkgynnad marksvamp- och lundflora.

2014-11-24

Dnr 511-4645-11
Dossier nr 0380-02-058

Inom skötselområdet finns flera typiska och prioriterade arter knutna till asp, bland annat cinnoberbagge och vit vedfingersvamp. I skötselområdet finns även arter knutna till gammal ek, bland annat blekticka, oxtungsvamp och rödbrun blekspik samt en värdefull kärlväxt- och marksvampflora med bland annat igelkottträksvamp och skogsfru.

Bevarandemål: Lövrik blandskog, med gamla lövträd, ädellövträd och tallar. Arealen nordlig ädellövsog (9020) är minst 3 ha. Arealen näringsrik granskog (9050) är minst 2,5 ha. Skogen präglas av hög lövandel av olika trädarter. Området har ett påtagligt inslag av gamla träd och ädellövträd där grova och spärrgreniga träd står relativt fritt. Naturliga processer leder till att död ved förekommer i olika grovlek och nedbrytningsgrad. Skyddsvärda arter knutna till asp och ek förekommer rikligt. Miljön är gynnsam för cinnoberbagge.

Skötselåtgärder: Restaurering:

Frihuggning: Eftersom det finns höga naturvärden knutna till det äldre trädskiktet bör gamla värdefulla träd, som trängs av yngre träd, frihuggas. Detta gäller främst ett 50-tal ekar i norra delområdet, ekar och lindar längs vägen samt enstaka träd i det södra delområdet. Vid skötselåtgärder bör man även ha framtida träd som efterträdare i åtanke.

Avverkning av gran i skötselområde D2: Bestånd med planterad gran tas bort.

Öka mängden död lövvädd i skötselområde D2: Ringbarka, högkapa eller skada (knäcka grenar och barkfläns) enstaka aspar och andra lövträd eller gran. Åtgärden utförs för att gynna prioriterade arter knutna aspved, t.ex. cinnoberbagge och aspsplintbock.

Löpande: Rökning kring friställda träd vid behov. Om graninvandring utgör ett hot mot lövvärden röjs/avverkas/ringbarkas gran i skötselområde D2.

2014-11-24

Dnr 511-4645-11
Dossier nr 0380-02-058

Figur 4. Skötselområde D1. Lövrik blandskog.

Skötselområde E: Inägor och kulturmarker med fornlämningar – 7,7 ha

- Beskrivning:** Skötselområdet består av två delområden. Svanhus, som ligger i reservatets sydvästra del, är en gammal bosättningsplats med torpargrunder och bronsåldersgravar. Området är fortfarande öppet och har kvar sin ursprungliga kulturprägel. Det utgörs av inägor med gamla torp- och ängsmiljöer, små åkrar, ängsmarker, betesmarker och lundartade bryn med gamla spärrgreniga träd, t.ex. ek, björk, tall, vildapel, fågelbär, rönn, lönn, hassel, syren och en. Parkvreten, som ligger i reservats sydöstra del, i närheten av Asplund, är en motsvarande torpmiljö med små ängar och före detta åkrar samt lundartade brynzoner. Eftersom hävden har upphört i båda dessa områden sker en accelererande igenväxning med konkurrenskraftiga gräsarter, örnbärren, brännässla, hundkex, älgört och hallon samt i vissa delar invandrande gran, asp och annat lövsly.
- Bevarandemål:** Bevarad kulturmiljö med öppna gräsmarker, bryn, backar, gamla spärrgreniga löv- och ädellövträd, tallar och olika buskar samt välskötta forn- och kulturlämningar. Området är välhävdat och saknar stora bestånd av igenväxningsvegetation och negativa indikatorer som hundäxing, grenrör, brännässla, hundkex, vitgröe, örnbärren och älgört.
- Skötselåtgärder:** Restaurering:
Frihuggning: Eftersom det finns höga natur- och kulturvärden knutna

2014-11-24

Dnr 511-4645-11
Dossienr 0380-02-058

till de äldre träden bör gamla värdefulla träd som trängs av yngre träd frihuggas. Vid åtgärder bör man även ha framtida träd som efterträdare i åtanke.

Hävd: Igenväxning hejdas genom slåtter och/eller bete. Förbered slåtterytor om slåtter är möjligt. Förbered beteshagar och stängselgenomgångar, om bete är möjligt.

Löpande:

Röjning: Igenväxning hejdas genom regelbunden röjning. Vedartad igenväxningsvegetation, främst yngre granar och invandrande asp- och annat lövuppslag, röjs bort. Röjning kring friställda träd, särskilt kring gamla och spärrgreniga träd.

Hävd: Om möjligt, återkommande sen slåtter på slåtterytor. Om möjligt regelbundet bete eller efterbete.

Skötsel av fornminnen och kulturlämningar: Röjning av igenväxningsvegetation på och kring forn- och kulturlämningar.

Figur 5. Skötselområde E. Svanhus är en gammal bosättningsplats med torpargrunder och bronsåldersgravar

Skötselområde F: Lövrik ung till medelåldrig skog – 47 ha

Beskrivning: Skötselområdet utgörs av flera delområden med ung till medelåldrig skog som har vuxit upp efter avverkningar. Lövträdsföryngringen är bitvis mycket stark och utgörs av björk, asp och ek med varierande inslag av andra lövträd, ädellövträd och gran. I vissa delar dominerar dock planterad gran. Skötselområdet har en varierad geomorfologi

2014-11-24

Dnr 511-4645-11
Dossier nr 0380-02-058

med omväxlande blockrika marker, friska till fuktiga moränmarker och kärrmark.

Bevarandemål: Självföryngrad löv- och blandskog där mer än hälften av grundytan utgörs av lövträd. Brandfält i olika successionsstadier förekommer inom området. Död ved, såväl stående som liggande, av olika arter och nedbryningsgrad förekommer rikligt.

Skötselåtgärder: Restaurering:

Avverkning av planterade barrträd: Avverka planterad gran och tall, särskilt där asp- eller lindföryngringen är god.

Öka mängden död ved i skötselområde F2: För att på sikt gynna skyddsvärda arter kan åtgärder genomföras för att öka andelen död ved. Sådana åtgärder är att ringbarka, högkapa eller att skada (knäcka grenar och barkflänsa) aspar, andra lövträd eller gran. För arter med särskilda krav på död ved, till exempel svartoxe, kan död ved tillföras från områden utanför reservatet.

Naturvårdsbränning i skötselområde F2: Efter upprättande av en brandplan kan lämpliga områden brännas enligt framtagen plan.

Efter restaureringsåtgärder lämnas området för naturlig föryngring och successiv utveckling mot löv- och blandskog.

Figur 6. Skötselområde F. Lövrik ung till medelåldrig skog.

2014-11-24

Dnr 511-4645-11
Dossier nr 0380-02-058

Skötselområde G: Sjö – 12 ha

Beskrivning: Skötselområdet utgörs av en del av sjön Vällen. Stränderna i reservatet består i vissa delar av flack, blockig morän som är nästan helt fri från vass. I andra delar utgörs stränderna av sankta lerstränder med vassbälten och klibbalsumpskog.

Bevarandemål: Naturliga vatten- och strandmiljöer.

Skötselåtgärder: Inga åtgärder.

Anordningar för friluftslivet

Beskrivning: Reservatsområdet utgörs av ett omväxlande mosaiklandskap. Även om markerna inom reservatet på många ställen är svårframkomliga finns det möjlighet att anlägga långa och givande vandringsleder som kan erbjuda besökare spännande naturupplevelser.

I anslutning till det tidigare naturreservatet Ola finns en parkeringsplats och information om reservatet, samt en vandringsled som även sträcker sig en bit in i de nyttillkomna delarna av reservatet. Inga andra anordningar för friluftslivet finns ännu.

Bevarandemål: Informationen i området är lättillgänglig, bidrar till att förhöja upplevelsen av besöket och bidrar till att syftet med områdesskyddet uppnås. Reservatet stimulerar till naturupplevelser och ett aktivt friluftsliv genom att ge besökare tillgång till en omväxlande och spännande naturmiljö med viss vildmarkskänsla. Områdets friluftsanläggningar är i gott skick och underlättar för besökare att uppleva området. Reservatets gräns är tydligt markerad enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.

Skötselåtgärder: Nyskapande:

- Markerade stigar anordnas eventuellt i de västra delarna av reservatet.
- En ny informationsskylt sätts upp vid parkeringsplatsen och eventuellt vid vägen i reservatets norra del.
- Reservatets gräns markeras med färg på träd och med hörnstolpar.
- En reservatsbroschyr tas fram med information om reservatet och vandringsleden.

Löpande:

- Parkeringsplats städas och underhålls regelbundet.
- Stig och spänger underhålls vid behov.

2014-11-24

Dnr 511-4645-11
Dossienr 0380-02-058

- Reservatsgränsen underhålls vid behov
- Informationskyltar byts ut vid behov.
- Tillsyn av anordningar.

Figur 7. I reservatet finns en markerad vandrings slinga.

Figur 8. På svårframkomliga ställen är vandringsleden spångad.

2014-11-24

Dnr 511-4645-11
Dossier nr 0380-02-058

Upplysningar

Bränder

Uppkomna bränder ska släckas. Efter en eventuell skogsbrand lämnas det brända området för fri utveckling. Död ved, såväl stående som liggande, lämnas på platsen. Undantag måste dock göras för åtgärder som är nödvändiga för människors säkerhet och framkomligheten längs stigar.

Vägar (inklusive vägdiken) och ledningar

Befintliga körvägar (inklusive vägdiken) och ledningar inom reservatet får underhållas. Nödvändiga röjningar i anslutning till dessa får utföras.

Upplag m.m.

Tillfälliga upplag får upprättas av förvaltaren i samband med skötsel av området. Förvaltaren får även ställa upp manskapsbodas i samband med skötselinsatser.

Ridning

I södra delen av reservatet är det förbjudet att rida eller på annat sätt framföra häst, annat än på vägar. I norra delen av reservatet är ridning tillåten i enlighet med allemansrätten.

Stängsel och staket

Stängsel kan sättas upp i de skötselområden som ska betas. Stängslen ska förses med genomgångar där så behövs, t.ex. där stigar går genom betesområdet

Rensning av diken

Rensning får ske av det dike på Svanhuskärret som ingår i Bysjön-Vällens sjösänkingsföretag. Vid rensning eller underhåll av diken gäller de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap miljöbalken. Möjligheten att lägga igen diket bör dock utredas och rensning av dike bör ske endast i syfte att hindra försumpning utanför reservatet. Även en mindre del av ett dike i reservatets sydöstra del får rensas. Övriga diken inom reservatet får inte underhållas.

Jakt och fiske

I större delen av reservatet är det förbjudet att jaga fågel. I övrigt får jakt bedrivas i enlighet med gällande lagstiftning. Det är förbjudet att sätta upp saltsten inom reservatsområdet. Fiske får bedrivas i enlighet med gällande lagstiftning.

Forn- och kulturlämningar

Fornlämningar är skyddade enligt 2 kap. kulturmiljölagen (1988:950). Åtgärder som rör forn- eller kulturlämningar ska ske i samråd med Länsstyrelsens kulturmiljöenhet.

2014-11-24

Dnr 511-4645-11
Dossier nr 0380-02-058

UPPFÖLJNING AV SKÖTSELÅTGÄRDER

Förvaltaren ansvarar för dokumentation av förändringar inom reservatet, inklusive skötselåtgärder. Dokumentationen bör ske med både anteckningar och fotografier. Skötselåtgärderna ska följas upp för att kontrollera att de genomförda åtgärderna överensstämmer med bevarandemålen. Status före och efter utförda skötselåtgärder ska dokumenteras.

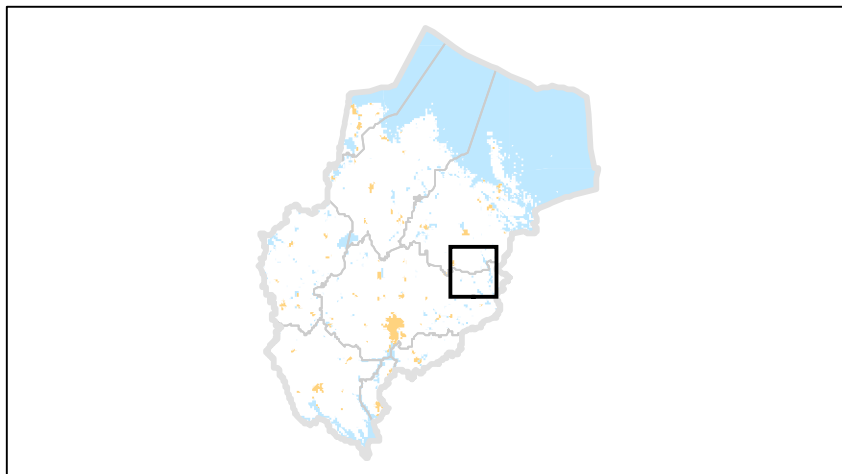
UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL

Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning av bevarandemål i reservatet i enlighet med riktlinjerna i Naturvårdsverkets rapport Uppföljning av skyddade områden i Sverige och Länsstyrelsens översiktliga plan för uppföljning av skyddade områden i Uppsala län.

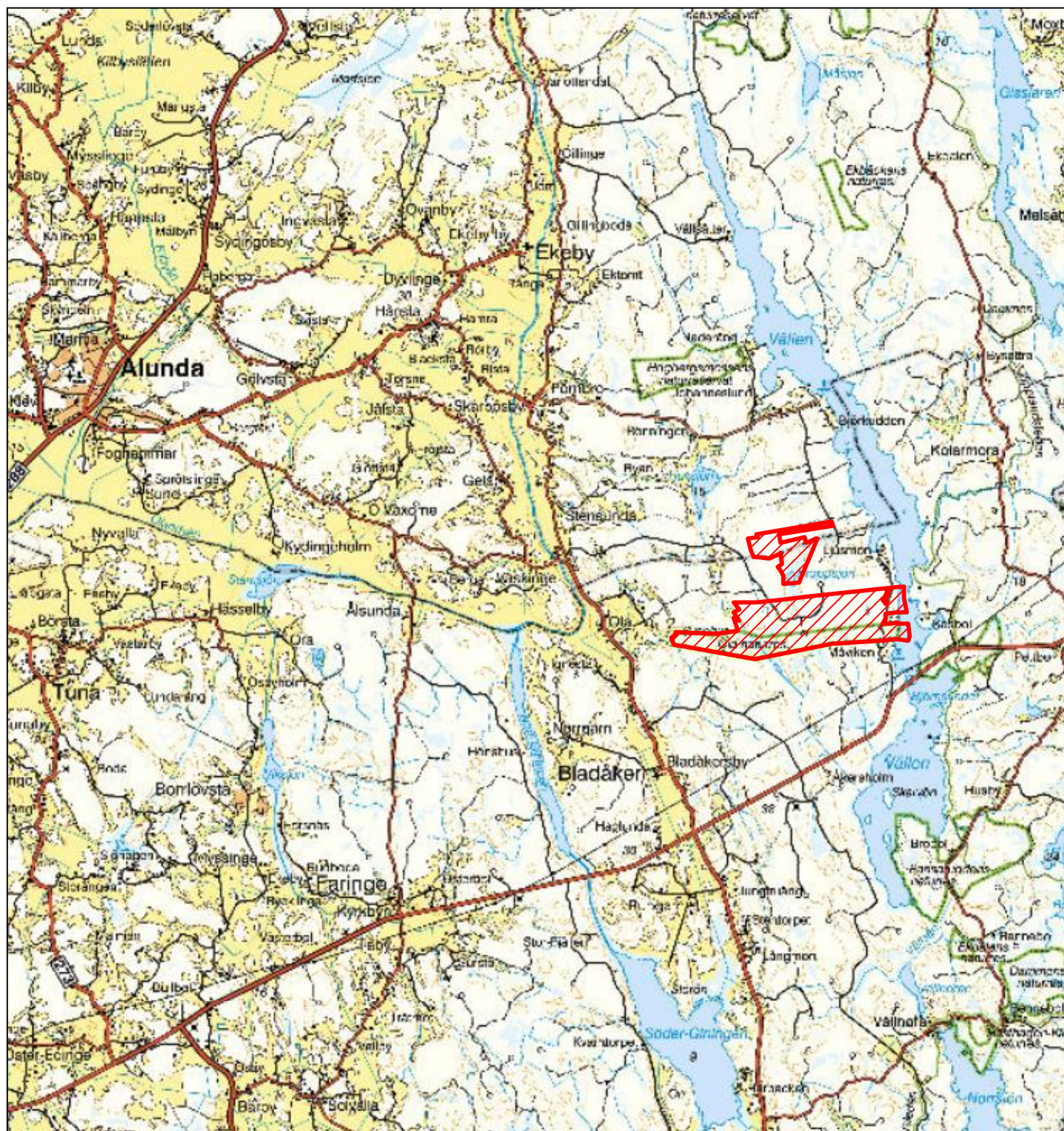
SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV ÅTGÄRDER

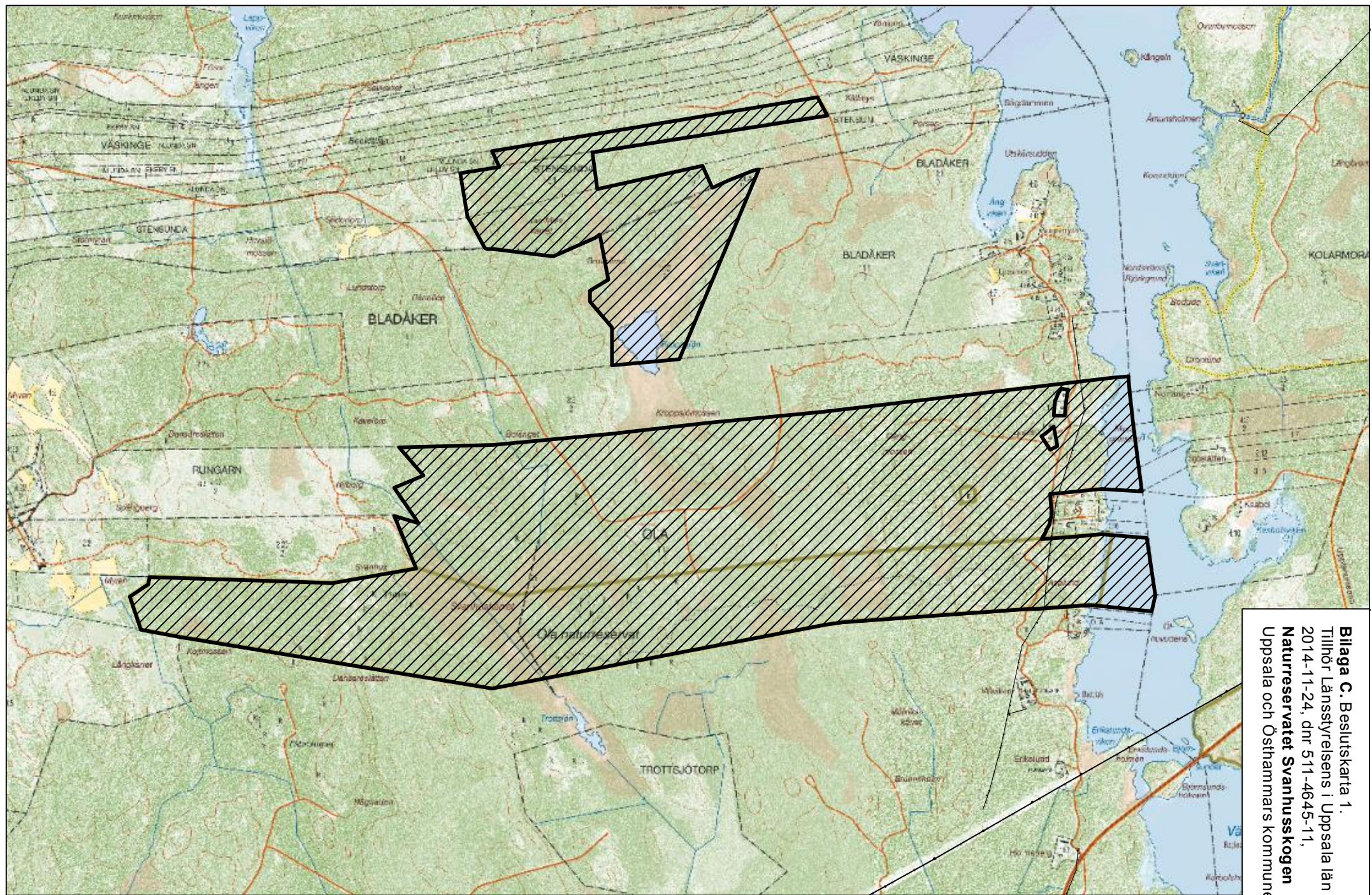
Denna tabell utgör underlag och stöd för förvaltaren vid planering av åtgärder i naturreservatet Svanhusskogen.

Skötselåtgärd	Prio	När	Skötselomr.	Finansiering
Stig, spänger	1	Inom fem år	Friluftsliv	Upplandsstiftelsen
Nya informationsskyltar	1	Inom ett år	Friluftsliv	Upplandsstiftelsen
Gränsmarkering	1	Inom ett år	Friluftsliv	Länsstyrelsen
Städning	1	Löpande	Friluftsliv	Upplandsstiftelsen
Åtgärdsplan för cinnoberbagge och aspsplintbock	1	Inom fem år		Upplandsstiftelsen
Brandplan	2	Inom fem år		Upplandsstiftelsen
Utredning av möjligheten att lägga igen diken	2	Inom fem år	A, B, C	Upplandsstiftelsen
Frihuggning av gamla, värdefulla träd	1	Inom fem år och löpande	D, E	Upplandsstiftelsen
Öka mängden död ved	2	Inom 10 år	D2, F2	Upplandsstiftelsen
Avverkning av planterad gran och tall	2	Inom 10 år	C, D2, F2	Upplandsstiftelsen
Naturvårdsbränning	2	Enligt brandplan	B2, F2	Upplandsstiftelsen
Röjning av igenväxningsvegetation	3	Om möjligt, inom tre år	A, E	Upplandsstiftelsen
Röjning av fornminnen och kulturlämningar	1	Vid behov	B2, E	Upplandsstiftelsen
Slåtter/bete	3	Om möjligt, kontinuerlig	E	
Stängsling (vid bete)	3	Om bete är möjligt	E	Upplandsstiftelsen
Om möjligt, igenläggning av diken	2	Efter utrening. Inom 10 år	A, B, C	Upplandsstiftelsen
Uppföljning av skötselåtgärder	1	Efter åtgärd	Alla	Upplandsstiftelsen
Uppföljning av bevarandemål	1	Enlig uppföljningsplan	Alla	Länsstyrelsen
Tillsyn att föreskrifter för reservatet följs	1	Kontinuerligt	Alla	Länsstyrelsen

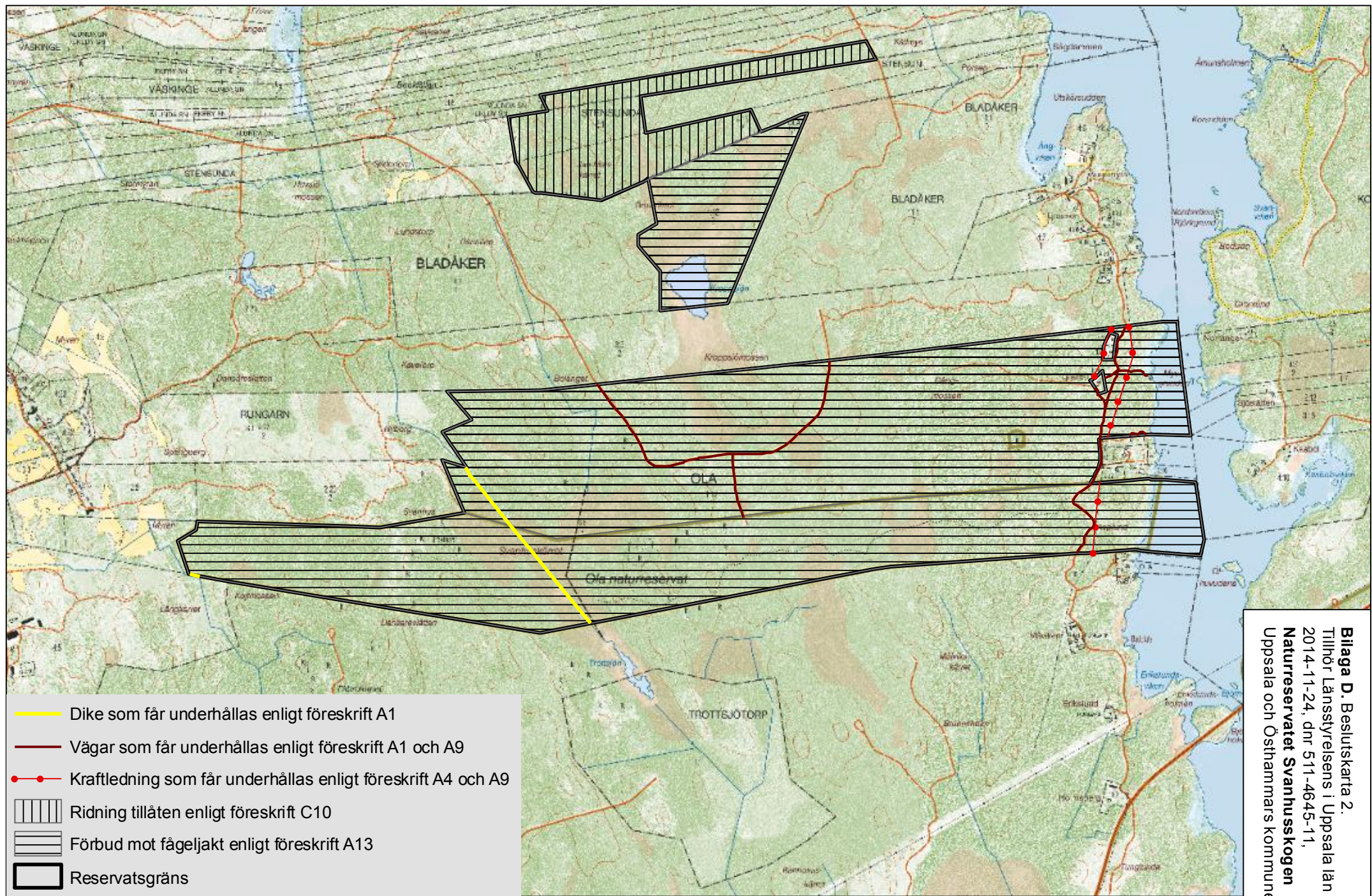
Bilaga B. Översiktskarta.
 Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län beslut
 2014-11-24, dnr 511-4645-11.
Naturreservatet Svanhusskogen
 Uppsala och Östhammars kommuner

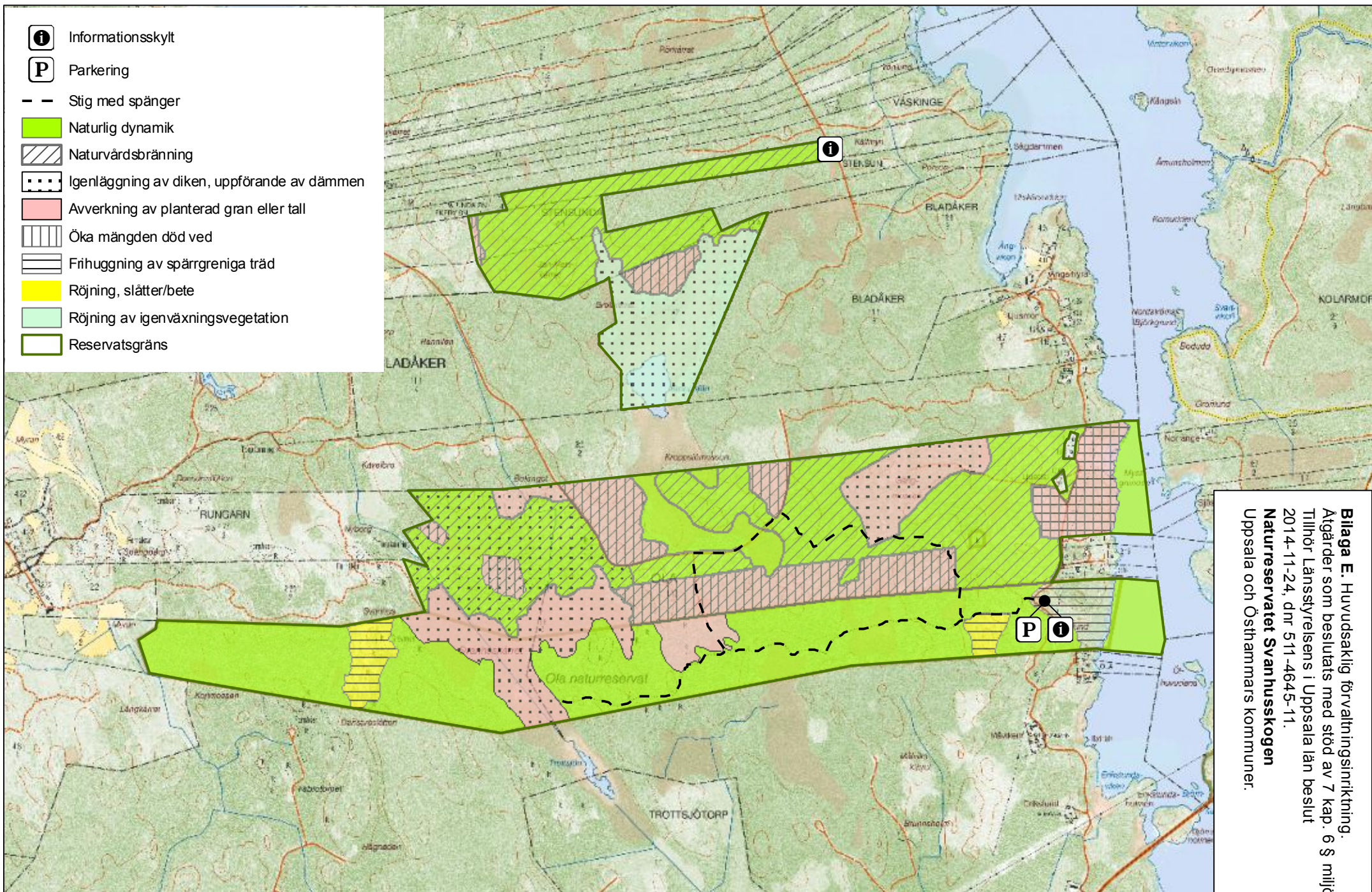

Biaga C. Beslutskarta 1.
 Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län beslut
 2014-11-24, dnr 511-4645-11,
Naturreservatet Svanhusskogen
 Uppsala och Östhammars kommuner.

- Informationsskylt
- Parkering
- Stig med spänger
- Naturlig dynamik
- Naturvårdsbränning
- Igenläggning av diken, uppförande av dämmen
- Avverkning av planterad gran eller tall
- Öka mängden död ved
- Frihuggning av spärrgreniga träd
- Röjning, slätter/bete
- Röjning av igenväxningsvegetation
- Reservatsgräns

Bilaga E. Huvudsaklig förvaltningsinriktning.
 Åtgärder som beslutats med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken.
 Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län beslut
 2014-11-24, dnr 511-4645-11.
Naturreservatet Svan husskogen
 Uppsala och Östhammars kommuner.

i Informationsskylt

P Parkering

--- Markerad stig med spänger

Skötselområden

A - Myrtjärn med omgivande kärr och sumpskogar

B - Mosaik av barrskog och sumpskog

C - Igenväxande före detta slättermark

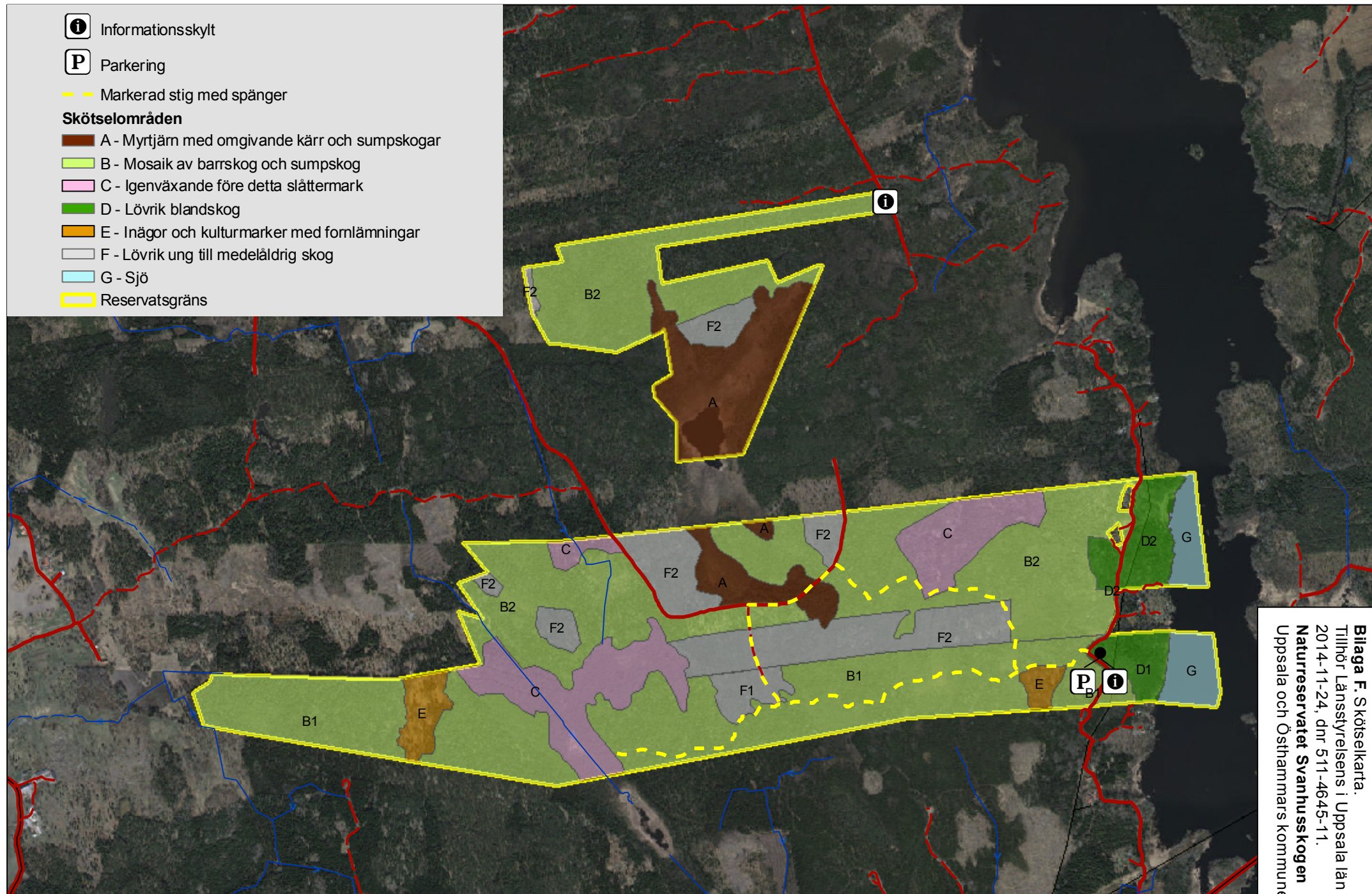
D - Lövrik blandskog

E - Inägor och kulturmarker med fornlämningar

F - Lövrik ung till medelåldrig skog

G - Sjö

--- Reservatsgräns

© Lantmäteriet/Länsstyrelsen.

0 500 1 000 1 500
Meter

Skala 1:20 000

Bilaga F: Skötselkarta.
Tillhör Länsstyrelsens i Uppsala län beslut
2014-11-24, dnr 511-4645-11.
Naturreservatet Svanhusskogen
Uppsala och Östhammars kommuner.